

ΑΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ, ΦΟΡΟΑΠΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ ΥΠΕΡΑΚΤΙΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Παπαδάτου Βασιλική

Α.Μ.: 13874

Επόπτρια: Κουτσογιάννη Ευαγγελία

2016

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται μια προσέγγιση των εννοιών της φοροδιαφυγής, παράνομης πράξης που αποσκοπεί στην μείωση των φορολογικών υποχρεώσεων, της φοροαπαλλαγής, νομιμης πράξης όπου αποτελεί έκπτωση φορου και των υπεράκτιων εταιρειών, μια μύρφη εταιρίας που διαφέρει απο τις υπολοιπες και στο ειδος αλλα και στον σκοπό που εξυπηρετεί. Δίνεται μεγάλη σημασία στο πως αυτές οι έννοιες διαχωρίζονται καθώς τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί μια σύγχυση ηθική και εννοιολογική αφού πολλοί είναι αυτοί που, στηριζόμενοι στην ημιμάθεια που επικρατεί, καταπατούν τα όρια και τους νόμους. Με τον τρόπο αυτό δηλαδή με τους καταπατημένους νόμους και τα παραθυράκια που αποσκοπούν στην ευνοικότερη φορολογία, σταδιακά αλλιώνεται το φορολογικό κράτος και καταδυναστεύεται η νομοθεσία. Οι αρνητικές επιπτώσεις ομως δεν σταματουν εκει, επηρεάζουν και την κοινωνία, δημιουργώντας είτε ασυνείδητους πολίτες απέναντι στην φορολογία είτε εκείνοι που είναι συνεπής και έχουν φορολογική αντίληψη να ενθαρύνονται για ασυνέπια.

Η εργασία αυτή αρχικά ασχολείται με τη φορολογία και συγκεκριμένα με τη δομή και τα χαρακτηριστικά των φόρων από τη μια, και από την άλλη την παραοικονομία και τους παράγοντες της φοροδιαφυγής. Σκοπός της εργασίας είναι να κατανοηθουν οι εννοιες και με σαφήνεια και να διαχωριστουν ωστε να μελετηθούν τα επιμέρους προβλήματα που εκπιπτουν και οι αδυναμίες του φορολογικού συστήματος.

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
Κεφάλαιο 1 ^ο : ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ.....	5
1.1. Ορισμός του φόρου	5
1.2. Πλεονεκτήματα- μειονεκτήματα φόρων	7
1.3 Η δομή των φορολογικών εσόδων	8
Κεφάλαιο 2 ^ο :ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ	10
2.1 Ορισμός φοροδιαφυγής	10
2.2 Τρόποι φοροδιαφυγής	12
2.3. Παράγοντες που προσδιορίζουν τη φοροδιαφυγή.....	19
2.4. Οι συνέπειες της φοροδιαφυγής	20
2.5. Το φαινόμενο της παραοικονομίας	21
2.6. Σχέση φοροδιαφυγής και παραοικονομίας.....	24
Κεφάλαιο 3 ^ο :ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ.....	25
3.1. Έκταση της φοροδιαφυγής.....	25
3.2. Ηθικά ζητήματα που προκύπτουν από τη φοροδιαφυγή	28
3.3. Ο ρόλος των φορολογικών ελεγκτών και ποινές.....	30
3.4. Τρόποι αντιμετώπισης φοροδιαφυγής.....	33
Κεφάλαιο 4 ^ο : ΦΟΡΟΠΑΛΛΑΓΗ.....	37
4.1 Ορισμός φοροαπαλλαγής	37
4.2 Ποιοι υπόκεινται σε φοροαπαλλαγές, νόμος 2238/1994.....	38
4.3. Ορισμός φόρο αποφυγής.....	46
Κεφάλαιο 4 ^ο : ΥΠΕΡΑΚΤΙΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	47
5.1 Εισαγωγή στις υπεράκτιες εταιρείες	47
5.2. Αντιδράσεις στη Χρήση των Υπεράκτιων Εταιρειών	51
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	53
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	55

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η φοροδιαφυγή είναι ένα φαινόμενο που υπάρχει έντονα στις μέρες μας και αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι της οικονομικής κατάστασης τα τελευταία χρόνια. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα το μέγεθος της φοροδιαφυγής είναι πολύ ψηλά σε σχέση με άλλες χώρες. Σε αυτό βοηθάει και η φοροαπαλλαγή, νομιμη ενεργεια που δίνει όμως την δυνατότητα της μείωσης του φορου, όπως και οι Υπεράκτιες εταιριες, έχουν νόμιμη μορφή, ως εκ τούτου μπορούν να λειτουργήσουν και ως μεσο φοροδιαφυγής. Οι αδυναμίες του φορολογικού συστήματος, όπως είναι οι ασάφειες των διατάξεων, η μη σωστή οργάνωση των αρμόδιων υπηρεσιών και οι συχνές ρυθμίσεις οφειλόμενων φόρων δημιουργούν αυτό το μεγάλο πρόβλημα με αποτέλεσμα να υπάρχει χαλάρωση της φορολογικής ηθικής.

Η πτυχιακή μου εργασία αποτελείται από πέντε κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζω την έννοια του φόρου, το σκοπό και τις διακρίσεις του. Στη συνέχεια στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύω την έννοια της φοροδιαφυγής καθώς επίσης και τις επιρροές της στον επαγγελματικό κλάδο. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η έννοια της φοροαπαλλαγής και της φόρο – αποφυγής και στο τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας μελετάω τις εταιρείες offshore. Στο τέλος της εργασίας μας διατυπώνονται τα συμπεράσματα μας.

Σκοπός αυτής της εργασίας είναι η προσέγγιση των όρων της φοροαπαλλαγής και της φοροδιαφυγής καθώς και το πώς συνδέονται με τις υπεράκτιες εταιρείες. Θεωρείται μείζον ζήτημα ο ηθικός και εννοιολογικός διαχωρισμός των εννοιών καθώς τα τελευταία χρόνια αποτελεί σημείο πολεμικής και δεν είναι σαφή τα όρια.

Κεφάλαιο 1^ο: ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

1.1. Ορισμός του φόρου

Η φορολογία αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές δραστηριότητες του δημοσίου σε όλες τις χώρες και ειδικά στις πιο ανεπτυγμένες, διότι εξασφαλίζει συνήθως περισσότερο από το 90% των εσόδων τους (Βαβούρας, 2004). Ο φόρος είναι μια έννοια η οποία συνδέεται με την ύπαρξη του Κράτους, το οποίο προκειμένου να καλύψει τις ανάγκες του, επιβάλλει στους πολίτες του και στις επιχειρήσεις διάφορους φόρους και τέλη. Όλα τα Φυσικά και Νομικά πρόσωπα πρέπει να καταβάλουν φόρους ανάλογα πάντα με τις οικονομικές τους δυνατότητες. Η κοινωνική ευημερία επιτυγχάνεται με τη συνεισφορά στο κοινωνικό σύνολο και συγκεκριμένα με την παροχή υπηρεσιών στους πολίτες. Οι πολίτες αντιλαμβάνονται τον κοινωνικό σκοπό της Φορολογίας που τους επιβάλλεται με την έννοια ότι η παροχή σε φόρους μεταφράζεται από το Κράτος σε κοινωνικές κινήσεις ωφέλιμες για τη ζωή και την οικονομία των πολιτών. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για παράδειγμα το χτίσιμο και τη λειτουργία ενός σχολείου. Η βελτίωση των οικονομικών συνθηκών του κάθε πολίτη είναι ο μόνος σκοπός. (Κορομηλάς, 2009). Οι φόροι έχουν τα εξής βασικά γνωρίσματα:

1. Είναι ένα **αναγκαστικό μέσο** μετάθεσης πόρων από τον ιδιωτικό στο δημόσιο τομέα και
2. Αποτελούν ένα **μονομερές μέσο**, δηλαδή περιλαμβάνουν μόνο παροχή από τους ιδιωτικούς φορείς προς τους δημόσιους φορείς χωρίς αντίστοιχα ειδική αντιπαροχή.

Σκοπός του φόρου είναι η χρηματοδότηση των κρατικών δαπανών, η ενίσχυση ή σταθεροποίηση της οικονομικής ανάπτυξης, που αφορά την οικονομία γενικότερα, και η ανακατανομή του πλούτου που αφορά την κοινωνική οικονομία για άμβλυνση των ανισοτήτων (Κορομηλάς, 2009). Η εισοδηματική πολιτική στηρίζεται στους πόρους που αποκομίζει το κράτος με τη φορολογική πολιτική που αποφασίζει να εφαρμόσει. Ειδικότερα ο πρώτος σκοπός που εκπληρώνει η φορολογία θεωρείται και ο κυριότερος γιατί εξασφαλίζει τα δημόσια έσοδα και για αυτό το λόγο χαρακτηρίζεται ως ταμειευτικός σκοπός. Ο σκοπός αυτός επιτυγχάνεται κάτω από την επιβολή της αρχής της ουδετερότητας του Φόρου με την έννοια ότι το ποσό από τη φορολόγηση είναι ίσο με την αξία της κρατικής ανάγκης που καλύπτει.

Στην περίπτωση που παρουσιαστεί πλεόνασμα φόρου τότε τα ποσά μεταφέρονται για τις παροχές του επόμενου Οικονομικού έτους. Η παιδεία και η Δημόσια υγεία είναι αντιπαροχές αυτής της πολιτικής. Στην κοινωνική οικονομία ο σκοπός του φόρου είναι η δικαιότερη κατανομή της επιβάρυνσης των φόρων μεταξύ των πολιτών του και η ελάττωση των κοινωνικών και οικονομικών διαφορών τους. Για να πετύχει αυτό γίνεται διάκριση του εισοδήματος σε κατηγορίες και διακριτή φορολογική επιβάρυνση για κάθε κατηγορία. Τα υψηλά εισοδήματα φορολογούνται περισσότερο ενώ τα χαμηλά με πολύ μικρό ή μηδενικό συντελεστή οπότε έτσι υποχωρεί η εισοδηματική ανισότητα. Φυσικά όμως τα εισοδήματα των πολιτών σε καμία περίπτωση δεν εξισώνονται γιατί η οικονομική δραστηριότητα των ατόμων διαφοροποιείται σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Στην οικονομία γενικότερα ο σκοπός για κάλυψη μεγαλύτερου πεδίου κρατικής δραστηριότητας αυξάνει τις ανάγκες χρηματικών διαθεσίμων του Κράτους. Για να αυξηθεί το εθνικό εισόδημα οι οικονομικοί σκοποί του Κράτους είναι να δημιουργήσουν δημόσιες παραγωγικές δραστηριότητες και να αναπτύξουν την Ιδιωτική επιχειρηματικότητα (Κορομηλάς, 2009).

Το εισόδημα που αποκτά κάθε πολίτης, φορολογείται με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους από την κάθε Δημόσια υπηρεσία. Για το λόγο αυτό καθιερώθηκε ένα Φορολογικό σύστημα για την πιο δίκαιη κατανομή των φόρων (Βαβούρας, 2004). Υπάρχει η άμεση φορολόγηση με την οποία γίνεται η καταβολή των εισφορών άμεσα από τους πολίτες προς το κράτος. Πρόκειται για τον πιο καθιερωμένο τρόπο

φορολόγησης των φυσικών και νομικών προσώπων. Η άμεση φορολόγηση θεωρείται δίκαιη διότι διακρίνει τα πρόσωπα σε εισοδηματικές τάξεις και να καθορίζεται ανάλογα με το ύψος του φορολογικού βάρους.

Αντίστοιχα, έμμεση φορολόγηση έχουμε ονομάζουμε την καταβολή των εισφορών που γίνεται με μη άμεσο τρόπο. Έσοδα λαμβάνονται από όλες τις κοινωνικές ομάδες ανεξαρτήτως εισοδήματος όπως για παράδειγμα Φ.Π.Α. τέλη χαρτοσήμου κ.τ.λ. Ο πολίτης έχει φορολογικές υποχρεώσεις και στις δύο κατηγορίες φόρων (Παυλόπουλος, 1987).

Με βάση το αντικείμενο της φορολογίας διακρίνουμε τα εξής:

- i. Φορολογία εισοδήματος: Η φορολογία εισοδήματος επαναλαμβάνεται κατά σταθερή χρονική στιγμή, σε ετήσια πάντα βάση, στο πρόσωπο του ίδιου φορολογούμενου και επιβάλλεται επί της απόκτησης εισοδήματος.
- ii. Φόροι επί δαπανών: Οι φόροι αυτοί είναι έμμεσοι και επιβάλλονται με την ευκαιρία της χρησιμοποίησης του εισοδήματος ή του κεφαλαίου.
- iii. Φόροι περιουσίας Συσχετίζονται άμεσα με την περιουσία του φορολογούμενου και συνήθως επιβάλλεται κατά τη μεταβολή της κυριότητας, λόγω μεταβίβασης, κληρονομιάς κλπ. (Φλώρος, 2010).

1.2. Πλεονεκτήματα- μειονεκτήματα φόρων

Πλεονεκτήματα Έμμεσων Φόρων

- Εύκολη Είσπραξη
- Ευκολότερη Καταβολή
- Δυσκολότερη Φοροδιαφυγή
- Μεγαλύτερη Απόδοση
- Εισπράττονται και από τους ξένους τουρίστες

Πλεονεκτήματα Άμεσων Φόρων

- Δικαιότεροι
- Σταθερότητα Απόδοσης
- Μικρό Κόστος Είσπραξης
- Ακριβής Γνώση Ποσών από τους Φορολογούμενους

Μειονεκτήματα Έμμεσων Φόρων

Το βασικότερο μειονέκτημα των έμμεσων φόρων είναι η αβέβαιη είσπραξη σε περιόδους οικονομικών κρίσεων.

Μειονεκτήματα Άμεσων Φόρων

- Δεν έχουν άμεση απόδοση όπως οι έμμεσοι
- Ευνοούν την φοροδιαφυγή(είναι για τους τίμιους)
- Γίνονται αντικείμενο πολιτικής εκμετάλλευσης (αλλαγή βάσης κλπ)
- Δυσκολότερη διαδικασία είσπραξης

1.3 Η δομή των φορολογικών εσόδων

Απόκλιση παρουσιάζεται μεταξύ της Ελλάδας και των άλλων χωρών της Ε.Ε. όχι μόνο στη δομή των φορολογικών εσόδων, αλλά και ως προς το μέγεθος τους. Πράγματι, το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από υψηλή συμμετοχή των

εμμέσων φόρων (15.3% του ΑΕΠ το 2000). Το επίπεδο αυτό είναι από τα υψηλότερα μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου το ποσοστό των εμμέσων φόρων το 2000 έφθανε κατά μέσο όρο το 13.8% του Α.Ε.Π. (Κορομηλάς,2009).

Αντίθετα, η συμμετοχή των άμεσων φόρων είναι χαμηλή (10.8% του ΑΕΠ το 2000). Το επίπεδο αυτό είναι από τα χαμηλότερα μεταξύ των χωρών της Ε.Ε., όπου το ποσοστό των άμεσων φόρων το 2000 έφθανε κατά μέσο όρο το 13.0% του ΑΕΠ.

Η χαμηλή συμμετοχή της άμεσης φορολογίας οφείλεται στη μεγάλη έκταση της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής: το 2000 τα δηλωθέντα οικογενειακά εισοδήματα δεν ξεπέρασαν το 45% του Ακαθαρίστου Εθνικού Προϊόντος. Το πρόβλημα εντείνεται από το ισχύον πλήθος φοροαπαλλαγών.

Πάντως, η σχέση άμεσων και έμμεσων φόρων έχει βελτιωθεί τα τελευταία χρόνια. Το 1992 η σχέση αυτή ήταν 29% προς 71%, ενώ το 2003 διαμορφώθηκε σε 42% προς 58% (έσοδα από άμεσους και έμμεσους φόρους αντιστοίχως ως ποσοστό των συνολικών φορολογικών εσόδων χωρίς τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης).

Το μερίδιο των συνολικών εισφορών στην κοινωνική ασφάλιση είναι επίσης χαμηλότερο από το μέσο όρο της Ε.Ε. – 13.8% έναντι 14.5% του ΑΕΠ αντιστοίχως το 2000. Δεδομένου ότι η επιβάρυνση από το μη μισθολογικό κόστος εργασίας είναι πολύ υψηλή στη χώρα μας (43% για έναν τυπικό μισθωτό στο ΙΚΑ) η χαμηλή συμμετοχή των εισφορών αποκαλύπτει την ύπαρξη εκτεταμένης φοροδιαφυγής.

Κεφάλαιο 2^ο :ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

2.1 Ορισμός φοροδιαφυγής

Ως φοροδιαφυγή νοείται κάθε παράνομη πράξη ή παράλειψη των φορολογούμενων, που έχει σκοπό τη μείωση της νομικής φορολογικής υποχρέωσης και την αποφυγή καταβολής του φόρου. Ως τέτοιες παράνομες ενέργειες μπορούν να αναφερθούν: η απόκρυψη από τις επιχειρήσεις των πωλήσεών τους, η απόκρυψη ή υποεκτίμηση από τους φορολογούμενους των εισοδημάτων τους, η λαθραία εισαγωγή εμπορευμάτων μη δήλωση περιουσιακών στοιχείων (η κατοχή των οποίων υπόκειται σε φορολογία ή η δήλωση τους σε τιμή χαμηλότερη της κανονικής), κλπ. Ωστόσο παρόλο που η φοροδιαφυγή ως έννοια είναι γνώστη σε όλους, ο ακριβής ορισμός της δεν είναι εύκολος. Ο μεγάλος αριθμός των φόρων, οι ιδιαιτερότητες τους όσον αφορά τις

δυνατότητες που παρέχουν και τους τρόπους φοροδιαφυγής σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι δυνατότητες και οι τρόποι αυτοί παρέχονται και εκδηλώνονται διαφορετικά σε κάθε επαγγελματική ομάδα και ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε φορολογούμενου, καθιστούν δύσκολη τη διατύπωση ενός ενιαίου και γενικά αποδεκτού ορισμού(Παυλόπουλος,1987).

Επιπρόσθετα, ένας ορισμός ο οποίος θεωρείται ότι καλύπτει αρκετά την έννοια της φοροδιαφυγής είναι αυτός του Παυλόπουλου (1983) σύμφωνα με τον ορισμό αυτό φοροδιαφυγή αποτελεί:

- Το τμήμα εκείνο του φόρου εισοδήματος, το οποίο αντιστοιχεί σε εισόδημα που θα έπρεπε με βάση την ισχύουσα νομοθεσία να δηλώνεται οικειοθελώς από τους φορολογούμενους στις αρμόδιες φορολογικές αρχές, αλλά για οποιαδήποτε λόγο δεν δηλώνεται.
- Το τμήμα εκείνο των έμμεσων φόρων και λοιπών άμεσων φόρων, το οποίο με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία θα πρέπει να εισπράττεται και να αποδίδεται εθελοντικά στο κράτος αλλά για οποιοδήποτε λόγο αυτό δεν φθάνει ποτέ στο δημόσιο ταμείο(Κανελλόπουλος Κ.Α,1995).
- Οι φόροι οι οποίοι δεν καταβλήθηκαν στον κράτος λόγω παροχής φορολογικών απαλλαγών και κινήτρων, χωρίς να επιτευχθεί το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα (Παυλόπουλος, 1987).
- Οι τόκοι που αντιστοιχούν στο τμήμα εκείνο των φόρων που καταβάλλονται με καθυστέρηση και μετά τη λήξη του οικείου δημοσιονομικού έτους (Τάτσος,2001).
- Η μη είσπραξη των οφειλόμενων φόρων μετά την βεβαίωσή τους.

Η φοροδιαφυγή δεν πρέπει να συγχέεται με την φοροαποφυγή, ταυτίζεται με την καταστρατήγηση των διατάξεων των ισχυόντων φορολογικών νόμων, όπως πχ παράλειψη υποβολής φορολογικής δήλωσης ή υποβολή ανακριβών δηλώσεων ή εικονικών φορολογικών παραστατικών. Η ύπαρξη της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας έχει τεράστιες αρνητικές κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις. Δημιουργεί άνιση κατανομή των φορολογικών βαρών και στερεί το Δημόσιο από

σημαντικούς πόρους, τους οποίους, προκειμένου να τους εξασφαλίσει, επιβάλλει νέες φορολογικές επιβαρύνσεις σ' εκείνους που δεν μπορούν να αποφύγουν τη φορολόγηση.

Έτσι, επιδεινώνονται οι πληθωριστικές διαδικασίες και οι μακροοικονομικές ανισορροπίες, ειδικά σε περιόδους ύφεσης και εφαρμογής σταθεροποιητικών προγραμμάτων. Το μεγάλο μέγεθος της φοροδιαφυγής παίζει σημαντικό αρνητικό ρόλο στην αποτελεσματικότητα όλων των στόχων της οικονομικής πολιτικής.

Όλες οι μορφές φορολογίας προκαλούν αντιδράσεις της κοινωνικής ομάδας που δεν παρανομεί, με σκοπό τον περιορισμό της φορολογικής τους επιβάρυνσης.

2.2 Τρόποι φοροδιαφυγής

Το μέγεθος της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα είναι εξαιρετικά υψηλό και τα φαινόμενα φοροδιαφυγής παρατηρούνται στο σύνολο των φόρων που επιβάλλονται με αυξητικές, μάλιστα, τάσεις. Συνήθως, στη χώρα μας, η φοροδιαφυγή πραγματοποιείται με απλές μεθόδους λόγω των αδυναμιών των φοροτεχνικών υπηρεσιών. Ειδικά ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι ο φόρος στον οποίο παρατηρούνται τα περισσότερα φαινόμενα φοροδιαφυγής διότι η διατήρηση του πληθωρισμού σε υψηλά επίπεδα και η μη τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας είχε ως αποτέλεσμα τη συνεχή αύξηση των φορολογικών βαρών, κάτι που ώθησε τους φορολογούμενους στην αναζήτηση τρόπων περιορισμού της φορολογικής τους επιβάρυνσης (Μανεσιώτης, 1991).

Ένας τρόπος με τον οποίο κατορθώνουν αρκετοί μισθωτοί να υποκρύπτουν σημαντικό μέρος του εισοδήματός τους από τις φορολογικές αρχές είναι η μετατροπή της αμοιβής τους σε είδος. Η μέθοδος της καταβολής μέρους της συμφωνηθείσας αμοιβής αντί για μετρητά σε είδος είναι ευρέως διαδεδομένη σε άλλες χώρες. Στην Ελλάδα, η μέθοδος αυτή έκανε την εμφάνισή της στον δημόσιο τομέα είτε ως μέσο άσκησης εισοδηματικής πολιτικής και είτε στο πλαίσιο ικανοποίησης γενικότερων συνδικαλιστικών διεκδικήσεων.

Στον τομέα της υγείας, αποτελεί έναν τομέα στον οποίο η παραοικονομία-φοροδιαφυγή βρίσκει ιδιαίτερα πρόσφορο έδαφος (Κορομηλάς, 2009). Συγκεκριμένα

στην Ελλάδα οι ιδιωτικές δαπάνες αποτελούν το 43% που δαπανώνται συνολικά για την υγεία, ενώ στις χώρες της Ε.Ε. το αντίστοιχο ποσοστό είναι κατά μέσο όρο χαμηλότερο του 20%. Οι τελευταίες εκτιμήσεις δείχνουν ότι το μέγεθος της παραοικονομίας στον τομέα της υγείας έφθασε το 2005 στα 3.000.000 €. Η φοροδιαφυγή των ιατρών γίνεται με την απόκρυψη εσόδων, με τη μη έκδοση αποδείξεων παροχής υπηρεσιών, με την αναγραφή σ' αυτές που εκδίδονται μικρότερων ποσών. Είναι δύσκολο να αποκαλυφθεί η μη έκδοση απόδειξης λόγω του ιατρικού απορρήτου και της αδυναμίας προσδιορισμού της φύσης των παρεχόμενων από τον ιατρό υπηρεσιών. Επιπλέον, τα φακελάκια που διακινούνται στον κλάδο της υγείας είναι πολλά άλλα μόνο λίγα από αυτά βλέπουν το φως της δημοσιότητας και φθάνουν τελικά στη δικαιοσύνη. Έρευνες έδειξαν ότι τα ποσά που απαιτούν οι γιατροί και εισπράττουν ως «φακελάκια» κυμαίνονται ανάλογα με την ειδικότητα και το κύρος του γιατρού. Τα υψηλότερα ποσά φαίνεται ότι αφορούν καρδιοχειρουργικές επεμβάσεις (Βαβούρας, 2004).

Στον κατασκευαστικό τομέα οι δυνατότητες φοροδιαφυγής είναι πολλές. Στην περίπτωση των τεχνικών εταιρειών τα συνηθέστερα φαινόμενα εκδηλώνονται με τα εικονικά τιμολόγια που έχουν ως αποτέλεσμα τη διόγκωση των δαπανών σε επίπεδα πολύ υψηλότερα των πραγματικών. Ένας επίσης συνηθισμένος τρόπος φοροδιαφυγής είναι η εμφάνιση εικονικών ωρών εργασίας. Στα εισοδήματα από ενοίκια η φοροδιαφυγή πραγματοποιείται με την απόκρυψη του γεγονότος ότι ενοικιάζεται κάποιο ακίνητο και κατ' επέκταση με την παράλειψη δήλωσης στις φορολογικές αρχές του εισοδήματος που εισπράττεται. Αυτό συμβαίνει συνήθως σε περιπτώσεις γαιών σε αγρότες, εξοχικών κατοικιών, χώρων για την ανάρτηση διαφημιστικών πινακίδων.

Η πιο συνηθισμένη περίπτωση είναι η απόκρυψη μέρους μόνο του ενοικίου που εισπράττει ο κύριος του ακινήτου και η δήλωση στις φορολογικές αρχές ποσού μικρότερου του πραγματικού. Η φοροδιαφυγή σε αυτή την περίπτωση γίνεται έπειτα από συνεννόηση με τον μισθωτή.

Έντονη φοροδιαφυγή παρατηρείται επίσης και στον αγροτικό τομέα και ενδεικτικό της κατάστασης που επικρατεί είναι ότι μόνο 363.000 αγρότες υποβάλλουν φορολογική δήλωση και από αυτούς οι περισσότεροι το κάνουν γιατί έχουν εισοδήματα και από άλλη πηγή. Η φοροδιαφυγή επιτυγχάνεται με την πώληση αγροτικών προϊόντων

χωρίς τιμολόγια, τη διακίνηση αγροτικών προϊόντων με συνοδευτικά έγγραφα στα οποία αναγράφονται διαφορετικές ποσότητες από τις πραγματικές και με τη διακίνηση μετά την κατάργηση των τελωνειακών συνόρων ορισμένων αγροτικών προϊόντων χωρίς καθόλου παραστατικά ως δήθεν κοινοτικών.

Φοροδιαφυγή στη φορολογία εισοδήματος.

- Νομικά πρόσωπα

Οι συνηθισμένες μέθοδοι φοροδιαφυγής στην κατηγορία αυτή είναι: η υπερτιμολόγηση των εισαγωγών και υποτιμολόγηση των εξαγωγών, η υποτίμηση της αξίας των απογραφέντων αγαθών της εταιρείας, η παραγωγή με τη μέθοδο του φασόν στον οποίο είναι δύσκολο να εντοπιστεί ο όγκος της παραγωγής και το ύψος των πωλήσεων, η διόγκωση διαφημιστικών ή άλλων δαπανών. (Κορομηλάς, 2009). Μία μεγάλη κατηγορία είναι η φοροδιαφυγή μέσω των αναπτυξιακών νόμων κατά την οποία τα ποσά που λαμβάνονται χρησιμοποιούνται είτε για άλλους λόγους είτε χρησιμοποιούνται τα κίνητρα των αναπτυξιακών για μείωση του φορολογητέου εισοδήματος χωρίς να γίνεται καμία επένδυση.

- Φοροδιαφυγή σε διάφορους τομείς

Φοροδιαφυγή στον κατασκευαστικό τομέα.

Ο κατασκευαστικός τομέας είναι από τους κλάδους με την μεγαλύτερη δυνατότητα φοροδιαφυγής. Οι τεχνικές εταιρείες λαμβάνουν εικονικά τιμολόγια για την διόγκωση των δαπανών τους, εμφανίζουν εικονικές ώρες εργασίες και εικονικές συνεργασίες. Η μετακίνηση τιμολογίων υλικών και εργασίας από την μία οικοδομή στην άλλη προκειμένου να μην πληρωθεί ΦΠΑ είναι συχνή. Οι μηχανικοί δηλώνουν κόστος εργασίας αυτό που προβλέπεται από το ελάχιστο κόστος οικοδομής ενώ η αμοιβή τους είναι πολλαπλάσια. Επίσης δεν δηλώνουν εισοδήματα που προέρχονται από ακίνητα για

τα οποία δεν απαιτείται άδεια και τέλος δεν δηλώνουν την αμοιβή τους από παροχή υπηρεσίας προς τεχνικά γραφεία. (Κορομηλάς,2009).

Φοροδιαφυγή στον φόρο προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.).

Ο ΦΠΑ θεωρείται ως ένας φόρος ο οποίος περιορίζει την φοροδιαφυγή διότι με την σταδιακή χρεοπίστωση του στα διάφορα συναλλακτικά στάδια δημιουργεί αντίθετα συμφέροντα μεταξύ των αγοραστών και πωλητών και επομένως η φοροδιαφυγή μειώνεται.

Οι συνηθέστερες μέθοδοι φοροδιαφυγής στον ΦΠΑ αναφέρονται παρακάτω (Καλυβιανάκης,1993).:

- Δημιουργία ομάδας επιχειρήσεων που δρουν ανταλλάσσοντας μεταξύ τους φορολογικά στοιχεία που αφορούν εικονικές ως προς το περιεχόμενο συναλλαγές.
- Διακίνηση εμπορευμάτων από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε) με πλαστά παραστατικά ή εμφάνιση των συναλλαγών από τρίτες χώρες ως ενδοκοινοτικές.
- Μετά την ελεύθερη από διατυπώσεις μετακίνηση των πολιτών της Ε.Ε. πολλά αγαθά μικρού όγκου και μεγάλης αξίας μεταφέρονται μέσα σε προσωπικές αποσκευές και με αυτό τον τρόπο διατίθενται στην αγορά χωρίς καμία επιβάρυνση.
- Εμφάνιση παραστατικών που έχουν εκδοθεί από ανύπαρκτες εταιρείες χωρών μελών της Ε.Ε. με σκοπό να καλυφθεί φοροδιαφυγή στην εσωτερική αγορά.
- Σε περίπτωση όπου οι πελάτες των επιχειρήσεων έχουν καταστήματα σε νησιά όπου ισχύει Ο μειωμένος συντελεστής εμφανίζονται ότι οι πωλήσεις έχουν γίνει προς τα νησιά ενώ στην πραγματικότητα έχουν πραγματοποιηθεί αλλού.
- Καταχώριση στα βιβλία των επιχειρήσεων πλαστών ή εικονικών τιμολογίων προμηθευτών.
- Εγγραφές στα βιβλία των επιχειρήσεων εγγραφών χωρίς την ύπαρξη παραστατικών.

- Εμφάνιση παραστατικών με εκδότες άτομα τα οποία έχουν αποβιώσει ή από επιχειρήσεις που έχουν τεθεί σε αδράνεια ή έχουν προβεί σε παύση του επιτηδεύματος τους.
- Ηθελημένη λανθασμένη καταχώρηση στα λογιστικά βιβλία των επιχειρήσεων.
- Αναγραφή ΦΠΑ σε τιμολόγια αγοράς αγαθών τα οποία απαλλάσσονται του ΦΠΑ.
- Έκπτωση του ΦΠΑ δαπανών που δεν αναγνωρίζονται προς έκπτωση.
- Συμψηφισμός του ΦΠΑ πράξεων που δεν υπόκεινται σε συμψηφισμό.
- Συμψηφισμός ΦΠΑ για τον οποίο έχει ζητηθεί η επιστροφή του.
- Πραγματοποίηση αγορών και πωλήσεων χωρίς την έκδοση παραστατικών.
- Αλλοίωση των αριθμητικών δεδομένων των δελτίων αποστολής.
- Έκδοση παραστατικών με χαμηλότερο ποσό από το εισπραττόμενο.

Οι ποινές που προβλέπονται για τις φορολογικές παραβάσεις που αφορούν τον κατηγοριοποιούνται ως εξής:

Α) Για ποσά μέχρι 3.000 ευρώ – φυλάκιση έως 5 έτη και δικάζεται από το πλημμελειοδικείο.

Β) για ποσά από 3.000 – 75.000 ευρώ – φυλάκιση τουλάχιστον 1 έτος έως και 5 έτη. Δηλαδή οι ποινές ξεκινούν από τους 12 μήνες φυλάκισης για ποσά ακόμη και 3.000,01 ευρώ και δικάζονται από το πλημμελειοδικείο.

Γ) για ποσά από 75.000 ευρώ και άνω – κάθειρξη 5-20 έτη ή έως 10 έτη κάθειρξη που προβλεπόταν – η διαδικασία περνάει από ανακριτή και υπάρχει κίνδυνος προσωρινής κράτησης, ενώ οι υποθέσεις δικάζονται από τα εφετεία κακουργημάτων.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το ζήτημα της συρροής των εγκλημάτων, όπου σε αυτή τη περίπτωση γίνεται διαχωρισμός των ποσών ανάλογα με τη κατηγορία που εμπίπτουν.

Φοροδιαφυγή στον φόρο μεταβίβασης ακινήτων.

Σύμφωνα με την νομοθεσία, η φορολογική επιβάρυνση των αυτοκινήτων στην Ελλάδα, κατά την αγορά, είναι ανάλογη με την αξία κάθε αυτοκινήτου, έτσι ώστε η επιβάρυνση αυτή να είναι και κοινωνικά δίκαιη. Στην πράξη όμως εμφανίζονται πολυτελή και πανάκριβα αυτοκίνητα να επιβαρύνονται με χαμηλότερους φόρους σε σύγκριση με αντίστοιχα μεσαία οικογενειακά αυτοκίνητα. Μετά την εισαγωγή του συστήματος αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων έχει μειωθεί η δυνατότητα φοροδιαφυγής.

Φοροδιαφυγή στην φορολογία κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών.

Η δήλωση φόρου κληρονομιάς πρέπει να υποβληθεί μέσα σε έξι μήνες, αν ο κληρονομούμενος πέθανε στην Ελλάδα, ή μέσα σε ένα χρόνο, αν ο κληρονομούμενος απεβίωσε στην αλλοδαπή ή ένα οι κληρονόμοι ή οι κληροδόχοι διέμεναν κατά το χρόνο θανάτου στην αλλοδαπή. (Κορομηλάς,2009). Η προθεσμία αρχίζει από το θάνατο του κληρονομούμενου. Η εξαμήνη ή ετήσια προθεσμία μπορεί να παραταθεί για τρεις μήνες, με απόφαση του προϊσταμένου της αρμόδιας Δ.Ο.Υ., αν συντρέχουν λόγοι. Στον φόρο αυτό όταν κληρονομούνται ακίνητα όταν πρόκειται για κινητά περιουσιακά στοιχεία ή χρήματα η φοροδιαφυγή παραμένει σε υψηλά επίπεδα γιατί τα περιουσιακά αυτά στοιχεία μεταβιβάζονται εύκολα χωρίς να απαιτείται πάντοτε η τήρηση κάποιων νομικών ή άλλων διαδικασιών.

Φοροδιαφυγή στον φόρο μεγάλης ακίνητης περιουσίας.

Η φοροδιαφυγή στον τομέα διενεργείται με την μη υποβολή δήλωση ή δήλωσης με μειωμένη την αξία των ακινήτων(Βαβούρας,2004).

Φοροδιαφυγή στους ειδικούς φόρους κατανάλωσης υγρών καυσίμων, οινοπνεύματος, καπνοβιομηχανικών προϊόντων.

Η φοροδιαφυγή στον τομέα αυτό έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις. Οι κυριότερες μέθοδοι φοροδιαφυγής είναι η νόθευση και η λαθρεμπορία. Στα καύσιμα η φοροδιαφυγή εντοπίζεται κυρίως στο πετρέλαιο θέρμανσης για κίνηση και στο πετρέλαιο που προορίζεται για καράβια που διατίθεται στην αγορά. Στο αλκοόλ η φοροδιαφυγή συνδέεται με την παράνομη εισαγωγή και διάθεση αλκοολούχων ποτών στα οποία δεν καταβάλλεται και ο φόρος πολυτελείας. Στα καπνικά προϊόντα η φοροδιαφυγή συντελείται μέσω της λαθραίας εισαγωγής και διάθεσης προϊόντων καπνού.

Κατα τον Κορομηλά οι τρόποι με τους οποίους διενεργείται είναι :

Σχόλιο [VV1]:

- Αγορές και πωλήσεις χωρίς επίσημα φορολογικά στοιχεία.
- Πώληση δύο ιδίων ποσοτήτων ενός αγαθού και την καταχώρηση στα βιβλία της μίας.
- Έκδοση φορολογικών στοιχείων μεταφοράς κατά τα όποια το στέλεχος διαφέρει από το πρωτότυπο για λόγους που εξυπηρετούν είτε τον εκδότη είτε τον λήπτη.
- Με την υπερτιμολόγηση των εισαγωγών και την υποτιμολόγηση των εξαγωγών ειδικά σε συγγενείς επιχειρήσεις
- Λήψη εικονικών Φ/Σ.
- Λήψη τιμολογίων χωρίς να γίνεται η καταχώρησης τους από του προμηθευτές τους στα βιβλία τους και έτσι δικαιολογούν και τις μειωμένες πωλήσεις τους.
- Πραγματοποιώντας λάθη στα βιβλία ώστε να αλλοιώσουν τα τελικά αποτελέσματα και τους αποδιδόμενους έμμεσους και άμεσους φόρους στο δημόσιο.
- Δεν εκδίδονται αποδείξεις σε πελάτες στα κέντρα διασκέδασης
- Οι ελεύθεροι επαγγελματίες (γιατροί, δικηγόροι) δεν εκδίδουν καθόλου αποδείξεις παροχής υπηρεσίας ή εκδίδουν σε πολύ μικρό βαθμό. Επίσης υπάρχουν περιπτώσεις που εκδίδουν την απόδειξη χωρίς να αναγράφεται το ονοματεπώνυμο του πελάτη και στην περίπτωση που ο πελάτης δεν τη ζητήσει την παραδίδουν στον επόμενο που θα την ζητήσει.
- Στις περιπτώσεις των εκμισθωμένων οικοδομών όταν δεν δηλώνονται καθόλου οι καθώς και όταν στα μισθωτήρια συμβόλαια αναγράφεται πολύ μικρότερη αξία από την

πραγματική και παρατηρείται μεγάλος αριθμός συμβολαίων να μην κατατίθεται στις Δ.Ο.Υ.

2.3. Παράγοντες που προσδιορίζουν τη φοροδιαφυγή

Οι προσδιοριστικοί παράγοντες της φοροδιαφυγής έχουν διευρυνθεί και είναι πλέον φορολογικοί και μη. Αυτοί οι παράγοντες είναι οι εξής (Τάτσος,2001):

- Η διάρθρωση της οικονομίας και της οικονομικής δραστηριότητας (π.χ. βαθμός παραοικονομίας, ποσοστό του γεωργικού τομέα στο σύνολο του ΑΕΠ).
- Η ανεπάρκεια των δημοσίων υπηρεσιών να καταγράψουν επακριβώς το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων.
- Η ανεπάρκεια των φοροτεχνικών υπηρεσιών να βεβαιώσουν, να εισπράξουν τους φόρους και να διασταυρώσουν τα φορολογικά στοιχεία.
- Οι συστηματικές ρυθμίσεις φορολογικής αμνηστίας.
- Η έλλειψη δημοσιονομικού κτηματολογίου.
- Ο τρόπος διακυβέρνησης μιας χώρας και διαχείρισης του δημοσίου χρήματος.
- Η άδικη μεταχείριση των φορολογουμένων από το κράτος (π.χ. τα υψηλά επιτόκια επιβάρυνσης των φορολογουμένων στην περίπτωση που οφείλουν).
- Το επίπεδο των δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών.
- Το ύψος των ποινών για φορολογικές παραβάσεις.

- Το στάδιο του οικονομικού κύκλου που βρίσκεται η οικονομία (ύφεση-ανεργία-πληθωρισμός).
- Το μέγεθος του δημόσιου τομέα.

2.4. Οι συνέπειες της φοροδιαφυγής

Η φοροδιαφυγή έχει πολλές δυσμενείς συνέπειες στη λειτουργία της οικονομίας και στην επίτευξη των στόχων οικονομικής πολιτικής. Ειδικότερα (Κορομηλάς, 2009):

1. Παραβιάζεται η βασική αρχή της Δίκαιης κατανομής των φορολογικών βαρών με ότι αυτό συνεπάγεται.
2. Το Κράτος ενδέχεται να αντιμετωπίσει ταμιακές δυσχέρειες. Αυτό μπορεί να οδηγήσει είτε σε αύξηση των φόρων είτε με κρατικό δανεισμό είτε με μείωση των Κρατικών δαπανών (μικρότερες αυξήσεις σε μισθούς , μείωση δαπανών για παιδεία).
3. Επηρεάζεται αρνητικά η φορολογική συνείδηση των φορολογούμενων που είναι συνεπείς με τις υποχρεώσεις τους, με αποτέλεσμα την βαθμιαία εξάπλωση της φοροδιαφυγής σε όλο και μεγαλύτερο αριθμό φορολογούμενων.

Από τα παραπάνω βλέπουμε ότι οι δυσμενείς επιδράσεις της φοροδιαφυγής είναι πολλές και σημαντικές. Γι' αυτό το λόγο ο περιορισμός της θεωρείται για όλες τις χώρες, ως ένας από τους πρωταρχικούς στόχους οικονομικής πολιτικής.

Εκτός όμως από τις δυσμενείς επιπτώσεις της φοροδιαφυγής υπάρχουν συγγραφείς οι οποίοι υποστηρίζουν ότι η φοροδιαφυγή έχει και ορισμένες θετικές επιπτώσεις στην οικονομία των χωρών, για παράδειγμα υποστηρίζεται ότι η φοροδιαφυγή αυξάνει την δυνατότητα αποταμίευσης των ατόμων και των επιχειρήσεων με συνέπεια την επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης, επίσης η φοροδιαφυγή

αποτρέπει την υπέρμετρη φορολογική επιβάρυνση. Πιο ακραίες απόψεις υποστηρίζουν ότι η φοροδιαφυγή έχει θετική επίδραση ακόμα και στον κρατικό προϋπολογισμό. Την άποψη αυτή υποστηρίζει ο Myddelton και ο Bracewell-Milnes (Institute of Economic Affairs, 1979). Συγκεκριμένα, θεωρούν ότι η ύπαρξη υψηλού επιπέδου φοροδιαφυγής έχει ως αποτέλεσμα να διατηρούνται κίνητρα για την ανάληψη δραστηριοτήτων οι οποίες διαφορετικά λόγω της φορολογίας, θα ματαιώνονταν. (Τάτσος, 2011).

2.5. Το φαινόμενο της παραοικονομίας

Παραοικονομία θεωρείται το τμήμα εκείνο της οικονομικής δραστηριότητας το οποίο ασκείται λαθραία και παράνομα (Βαβούρας, 2004). Το τμήμα αυτό της οικονομικής δραστηριότητας ενώ θα έπρεπε να περιλαμβάνεται στο επίσημο εθνικό προϊόν αφού δημιουργεί προστιθέμενη αξία, δεν είναι δυνατόν να μετρηθεί και να καταγραφεί από τις επίσημες στατιστικές υπηρεσίες, οπότε αποκαλύπτεται όταν οι καταναλωτικές δαπάνες εμφανίζονται υπερβολικά υψηλότερες από τα καταγεγραμμένα επισήμως συνολικά εισοδήματα.

Η παραοικονομία σε πολλές χώρες είναι ένα μεγάλο ποσοστό της συνολικής πραγματικής οικονομικής δραστηριότητας, όπου η τελευταία αποτελείται από την επίσημη (μετρούμενη), την ανεπίσημη (άτυπη) και την παραοικονομία (νόμιμων και παράνομων πράξεων) (Τάτσος, 1987).

Και με την έννοια αυτή ισχύει ότι ισχύει και για τις έννοιες της φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής, δηλαδή υπάρχει μεγάλη δυσκολία στο να εξευρεθεί ένας κοινός ορισμός εξαιτίας των διαφορετικών συνθηκών σε κάθε οικονομία, σε κάθε χώρα, σε κάθε θεωρητική προσέγγιση κλπ. Για τους λόγους αυτούς το φαινόμενο της παραοικονομίας έχει αναφερθεί σαν άτυπη οικονομία, ανεπίσημη, κρυφή, μαύρη, μη καταγεγραμμένη, σκιώδης, υπόγεια, γκρίζα, παράλληλη, δυαδική και άλλους πολλούς ορισμούς.

Η ύπαρξη υψηλού ποσοστού παραοικονομίας καθιστά αναποτελεσματικές τις περισσότερες πολιτικές αφού τα μέτρα της οικονομικής πολιτικής επηρεάζουν μόνο

όσους δεν διενεργούν παράνομα. Για αυτό το λόγο η πολιτική περιορισμού των εισοδημάτων και της ζήτησης τελικά οδηγεί σε μείωση του εισοδήματος και της ζήτησης μόνον εκείνων που προσφέρουν εξαρτημένη εργασία.

Η διατήρηση και λειτουργία επομένως της παράλληλης αυτής οικονομίας (παραοικονομίας) εκτός από τις παραπάνω παρενέργειες δημιουργεί και αύξηση της εισφοροδιαφυγής στον τομέα των άμεσων φόρων και άδικη κατανομή των φορολογικών βαρών.

Μία άλλη προσέγγιση, σύμφωνα με τον Tanzi (1997), παραοικονομία είναι το ΑΕΠ το οποίο επειδή δεν δηλώνεται καθόλου ή δηλώνεται μερικώς, δεν μετριέται από τις επίσημες στατιστικές.

Ένας γενικός ορισμός ορίζει την παραοικονομία ως το ποσοστό της οικονομικής δραστηριότητας το οποίο θα έπρεπε να καταγραφεί αλλά για διάφορους λόγους δεν καταγράφεται. (Κορομηλάς,2009).

Το μέγεθος της παραοικονομίας ενός κράτους συνδέεται στενά με το ύψος της φοροδιαφυγής καθώς ένας από τους σημαντικότερους λόγους ύπαρξης της παραοικονομίας είναι η αποφυγή πληρωμής φόρων.(Βαβούρας,2004). Επιπλέον, ακόμα και όταν η δραστηριοποίηση στο χώρο της παραοικονομίας οφείλεται σε άλλους λόγους (π.χ. αποφυγή κρατικών περιορισμών και ρυθμίσεων) οδηγεί σχεδόν αυτόματα σε φοροδιαφυγή ώστε να μην αποκαλυφθούν οι κρυφές δραστηριότητες. Ωστόσο, τα δύο μεγέθη δεν είναι ταυτόσημα καθώς εκτός από το μέγεθος της φοροδιαφυγής που συνδέεται με την τρέχουσα οικονομική δραστηριότητα, υπάρχει και ένα τμήμα που δεν συνδέεται.

Η παραοικονομία έχει πολλές αρνητικές συνέπειες οι οποίες είναι(Κορομηλάς,2009):

Το υψηλό ποσοστό παραοικονομίας αποκαλύπτει ότι ένα μεγάλο μέρος της οικονομικής δραστηριότητας δεν καταγράφεται από τις επίσημες στατιστικές υπηρεσίες, με συνέπεια το εθνικό προϊόν που εμφανίζουν οι εθνικοί λογαριασμοί να είναι σοβαρά υποεκτιμημένο. Αυτό συνεπάγεται λανθασμένο και αναποτελεσματικό προγραμματισμό στόχων οικονομικής πολιτικής, γιατί η παραοικονομία μπορεί να εξουδετερώσει μέτρα πολιτικής που βασίζονται μόνον στην επίσημη οικονομία.

Επίσης, με την ύπαρξη της παραοικονομίας προκαλεί αθέμιτο ανταγωνισμό και υπερκέρδη. Η υποεκτίμηση επίσης του ΑΕΠ, οδηγεί σε υποβάθμιση του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας και σε λάθος συμπεράσματα, τα οποία καθορίζουν την ασκούμενη οικονομική πολιτική.

Με την ύπαρξη υψηλού ποσοστού παραοικονομίας δημιουργείται σημαντική φοροδιαφυγή, με αποτέλεσμα τα μειωμένα φορολογικά έσοδα και μεγαλύτερο δημοσιονομικό έλλειμμα.

Ενδεικτικά αναφέρουμε, σύμφωνα με τα στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας και το IFC (International Finance Corporation), ότι στα 400 εκατ. ευρώ υπολογίζεται η «βιομηχανία της... μίζας» στην Ελλάδα και το σύνολο της φοροδιαφυγής (παραοικονομία) υπολογίζεται σε 52 δισ. ευρώ! Επίσης, άλλα 15 δισ. ευρώ αφορούν τζίρο ελληνικών επιχειρήσεων που δεν δηλώνονται και συνεπώς φοροδιαφεύγουν. Και αυτό διότι οι ελληνικές επιχειρήσεις δηλώνουν μόνο το 89% των εσόδων τους.

Πέρα όμως από τις αρνητικές συνέπειες η παραοικονομία έχει και θετικές συνέπειες στην οικονομία οι οποίες και απαριθμούνται παρακάτω (Κορομηλάς, 2009). Τα θετικά χαρακτηριστικά της παραοικονομίας είναι η απασχόληση και τα εισοδήματα που δημιουργεί. Ενισχύεται η ανταγωνιστικότητα στα επίπεδα των επιχειρήσεων και οι επιχειρήσεις στρέφονται στην παραοικονομία για την απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος με αποτέλεσμα να αυξάνεται η ανταγωνιστικότητά τους. (Βαβούρας, 2004). Η απορρόφηση εργατικού δυναμικού είναι ένα άλλο θετικό χαρακτηριστικό της παραοικονομίας η οποία δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας με την απορρόφηση εργατικού δυναμικού.

Η παραοικονομία έχει ως αποτέλεσμα τη φορολογική απαλλαγή κάποιων ατόμων, ενώ αντίστοιχα αυξάνει το φορολογικό βάρος των ατόμων εκείνων που απασχολούνται στην επίσημη οικονομία. Στην περίπτωση που τα άτομα που ασχολούνται με την παραοικονομία είναι άτομα χαμηλών εισοδημάτων θα μπορούσαμε να πούμε ότι η παραοικονομία βοηθά στη βελτίωση της κατανομής του διαθέσιμου εισοδήματος οπότε αυξάνει την ευημερία των ατόμων.

2.6. Σχέση φοροδιαφυγής και παραοικονομίας

Η φοροδιαφυγή και η παραοικονομία είναι έννοιες συνεχώς μεταβαλλόμενες. Θα πρέπει να διαχωριστούν διότι σε διαφορετική περίπτωση τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται για την αντιμετώπιση τους δεν πρόκειται να είναι αποτελεσματικά. Η διαφορά που υπάρχει μεταξύ αυτών των δύο μεγεθών θα έπρεπε να είναι καταγραμμένη στο επίσημο εθνικό προϊόν.

Ο ορισμός που δώσαμε για την παραοικονομία σε προηγούμενη υπό -ενότητα, βλέπουμε ότι σε μεγάλο βαθμό ταυτίζεται με αυτόν της φοροδιαφυγής. Η ύπαρξη της φοροδιαφυγής δεν συνεπάγεται με ύπαρξη παραοικονομίας. (Κορομηλάς,2009). Αρχικά η φοροδιαφυγή χωρίζεται σε δύο κατηγορίες, πρώτον η φοροδιαφυγή που σχετίζεται με την τρέχουσα συνολική οικονομική δραστηριότητα (εισόδημα συντελεστών παραγωγής του τρέχοντος έτους κλπ) και δεύτερον η φοροδιαφυγή, η οποία έχει να κάνει με την μη τρέχουσα οικονομική δραστηριότητα (φορολογία μεταβιβάσεων κληρονομιών κλπ).

Η παραοικονομία σχετίζεται μόνο με την τρέχουσα οικονομική δραστηριότητα. Επομένως, οι δύο αυτές έννοιες δεν ταυτίζονται. (Παυλόπουλος,1987).

Τέλος, η φοροδιαφυγή με την παραοικονομία μπορεί να συνυπάρξουν στην περίπτωση κατά την οποία δεν έχουν καταγραφεί στους εθνικούς λογαριασμούς οι τρέχουσες οικονομικές δραστηριότητες αλλά ούτε έχουν δηλωθεί τα αντίστοιχα εισοδήματα των συντελεστών παραγωγής στις οικονομικές υπηρεσίες. (Κορομηλάς,2009).

Κεφάλαιο 3^ο :ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

3.1. Έκταση της φοροδιαφυγής

Από ελέγχους που διενεργήθηκαν σε διάφορες περιοχές της χώρας κατά τη θερινή περίοδο, από στελέχη της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων αποκαλύφθηκε μεγάλης έκτασης έκδοση παράνομων φορολογικών στοιχείων, ιδιαίτερα στο χώρο της εστίασης, μέσω της παραποίησης των φορολογικών μηχανισμών με οποιοδήποτε τρόπο. Για την αντιμετώπιση του φαινομένου, συγκροτήθηκαν μικτά συνεργεία ελέγχου από εξειδικευμένους αστυνομικούς της Δ/σης Οικονομικής Αστυνομίας και ελεγκτές της Γ.Γ.Δ.Ε.(Βαβούρας,2004).

Στις 07/10/2015 μετά από έρευνες, μικτά κλιμάκια αποτελούμενα από εξειδικευμένους αστυνομικούς και ελεγκτές της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων, παρουσία εισαγγελικών λειτουργών, πραγματοποίησαν ελέγχους στην Αττική και στην Κρήτη, σε εταιρείες πώλησης λογισμικού και σε επιχειρήσεις, για τον εντοπισμό παραποιημένου λογισμικού και φορολογικών μηχανισμών. Έγινε έλεγχος σε δύο εταιρείες στην Αττική πώλησης λογισμικού και δέκα επτά επιχειρήσεις εστίασης και διασκέδασης και στην Κρήτη μία εταιρεία πώλησης λογισμικού, τρεις επιχειρήσεις εστίασης και διασκέδασης και ένα ξενοδοχείο. Κατασχέθηκαν συνολικά εξήντα εννιά

υπολογιστές – φορολογικοί μηχανισμοί, πλήθος μονάδων αποθήκευσης καθώς και πλήθος φορολογικών στοιχείων. (Επιτροπή Οικονομικών και Νομισματικών Θεμάτων, 2008).

Η φοροδιαφυγή συμβάλλει στη μείωση της αποτελεσματικότητας της οικονομίας και τη διεύρυνση της κοινωνικής ανισότητας. Ο λόγος που συμβαίνει αυτό είναι ότι στρεβλώνει την κατανομή και αναδιανομή των οικονομικών πόρων βραχυχρόνια και μακροχρόνια. Η φοροδιαφυγή, περιορίζει την αναδιανεμητική λειτουργία της προοδευτικής φορολογίας από το πλουσιότερο προς στο φτωχότερο άτομο, αυξάνει τα φορολογικά βάρη των νομοταγών πολιτών και υπονομεύει τη δίκαιη και ίση μεταχείριση πολιτών με παρόμοιο εισόδημα. (Τράπεζα της Ελλάδος, 2011).

Οι συνέπειες της φοροδιαφυγής είναι (Κορομηλάς, 2009):

- α) Η άδικη κατανομή των φορολογικών βαρών με αποτέλεσμα της διαφορετικής φορολογικής επιβάρυνσης φυσικών αλλά και νομικών προσώπων που ουσιαστικά έχουν την ίδια φοροδοτική ικανότητα.
- β) Οι στρεβλώσεις στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων διότι οι αυτές που φοροδιαφεύγουν έχοντας σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα καθίστανται πιο ανταγωνιστικές.
- γ) Τα περιορισμένα φορολογικά έσοδα για το κράτος με αποτέλεσμα την περιορισμένη δυνατότητα χρηματοδότησης των δαπανών αλλά και ελέγχου του δημοσίου χρέους. Αυτό έχει σαν συνέπεια τη στροφή του κράτους σε εναλλακτικούς τρόπους άντλησης εσόδων όπως και τα τελευταία επώδυνα, για την πλειονότητα των Ελλήνων, μέτρα.

Τέλος, με την ύπαρξη της φοροδιαφυγής δημιουργούνται υψηλά κόστη συναλλαγών και διοικήσεως για την κυβέρνηση, εφόσον πρέπει να διατηρήσει αποτελεσματικό όλον εκείνο τον ελεγκτικό μηχανισμό που είναι απαραίτητος, για να εμποδιστεί η φοροδιαφυγή. (Τράπεζα της Ελλάδος, 2011)

Οι εστίες της φοροδιαφυγής είναι διάσπαρτες εξαιτίας της εκτεταμένης παραοικονομίας, η οποία υπολογίζεται σε 58-86 δισ. ευρώ τον χρόνο. Ο κατάλογος με τις εστίες της

φοροδιαφυγής, όπως τις κατέγραψε το υπουργείο Οικονομικών, εμφανίζεται κυρίως με τις εξής μορφές(Κορομηλάς,2009):

- Απόκρυψη εισοδημάτων από εργασία, κεφάλαιο
- Απόκρυψη ΦΠΑ και παρακρατηθέντων φόρων
- Απόκρυψη κερδών
- Απόκρυψη περιουσιακών στοιχείων
- Μη απόδοση και πληρωμή βεβαιωμένων οφειλών (φόρων, προστίμων, τελών)

Επίσης, μη έκδοση φορολογικών στοιχείων από την παροχή υπηρεσιών στις οποίες στην πραγματικότητα εισπράττεται υψηλό τίμημα το οποίο και δεν εμφανίζεται.

- Πολυεθνικές επιχειρήσεις: Παρατηρείται φοροδιαφυγή μέσω της υπερτιμολόγησης των διογκούμενων δαπανών και των αυξημένων ποσοστών δικαιωμάτων που τιμολογούνται μεταξύ των εταιρειών του ομίλου.

- Offshore: Οι εταιρείες offshore ιδρύονται με σκοπό την απόκρυψη εσόδων και κερδών από παράνομες δραστηριότητες και τη μικρότερη δυνατή φορολογική επιβάρυνση.

- Εμπορικές επιχειρήσεις: περιπτώσεις μη έκδοσης αποδείξεων - τιμολογίων ή έκδοσης και λήψης πλαστών τιμολογίων. Επίσης, παρατηρείται υποτίμηση της αξίας των απογραφέντων ειδών και εμφάνιση αυξημένων ή πλαστών δαπανών.

-Παραεμπόριο: Εκδηλώνεται με τη διάθεση παράνομων ειδών τα οποία προέρχονται από τρίτες χώρες ή από επιχειρήσεις που δεν έχουν εκδώσει τα προβλεπόμενα νόμιμα παραστατικά.

Η φοροδιαφυγή υπάρχει ως:

- Μεγάλη φοροδιαφυγή από λίγους φορολογούμενους, αλλά και
- Μικρή φοροδιαφυγή από πολλούς φορολογούμενους

Εντοπίζεται σε όλες τις ομάδες φορολογούμενων(Κορομηλάς,2009):

- Νομικά πρόσωπα (μεγάλες επιχειρήσεις)
- Νομικά πρόσωπα (μικρομεσαίες επιχειρήσεις)
- Ελεύθερους επαγγελματίες
- Φυσικά πρόσωπα

3.2. Ηθικά ζητήματα που προκύπτουν από τη φοροδιαφυγή

Πολλές μελέτες, οι οποίες έχουν δει το φως της δημοσιότητας τα τελευταία χρόνια, τοποθετούν την παραοικονομία στη χώρα μας σε πολύ υψηλά μεγέθη. Το πρόβλημα που υπάρχει εδώ και πάρα πολλά χρόνια, έχοντας κυρίαρχο και καθοριστικό ρόλο στον δημοσιονομικό εκτροχιασμό, παραμένει αναλλοίωτο (Βαβούρας,2004). Έπρεπε η χώρα να οδηγηθεί σε αυτές τις καταστάσεις, επώδυνες για το σύνολο σχεδόν του πληθυσμού, για να συνειδητοποιήσουν οι κυβερνώντες ότι υφίσταται επιτακτική ανάγκη μείωσης του μεγέθους της παραοικονομίας και αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής.

Είναι δεδομένο ότι το δημόσιο χρέος, παραμένει υψηλό, αφήνοντας ελάχιστα περιθώρια για τους αναγκαίους εκείνους χειρισμούς στο μέτωπο της δημοσιονομικής πολιτικής, που θα είχαν ως στόχο τον περιορισμό των επιπτώσεων στην οικονομία από την κρίση. Όμως, είναι επίσης δεδομένο ότι πρέπει να ξεκινήσουν αμέσως οι παρεμβάσεις εκείνες που θα επιτρέψουν τη δημιουργία πρωτογενούς πλεονάσματος, χωρίς αυτό να επιτευχθεί με άλλα μέτρα όπως αυτά που ψηφίστηκαν πριν από λίγο καιρό (Παυλόπουλος,2015).

Μπορεί να αντιληφθεί κανείς ότι, αν είχε συλληφθεί έστω ένα μέρος της φοροδιαφυγής και της εισφοροδιαφυγής, δεν θα γινόταν λόγος για ελλειμματικό προϋπολογισμό, δεν θα γινόταν λόγος για μη διαχειρίσιμο δημόσιο χρέος, δεν θα γινόταν λόγος για προσπάθεια τόνωσης των δημοσίων εσόδων με μειώσεις παροχών.

Σε πρόσφατη έρευνα του Ινστιτούτου Οικονομικών και Φορολογικών Μελετών αναφορικά με τα εισπρακτικού χαρακτήρα φορολογικά μέτρα των τελευταίων τριών ετών, το 77,5% των ερωτηθέντων απάντησε ότι δεν έπρεπε να έχουν επιβληθεί και το 22,5% ότι «είναι αναγκαίο κακό». Η επιβολή φοροεισπρακτικών μέτρων, δείχνει την αδυναμία αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής και παραπέμπει σε συνειδητή παραίτηση από την προσπάθεια καταπολέμησης αυτών των φαινομένων, που πρέπει να είναι συνεχής και εντεινόμενη, δίνοντας την εντύπωση ότι πρέπει να τιμωρηθούν όλοι αυτοί που εμφάνισαν όλα τα εισοδήματά τους. (Κορομηλάς,2009).

Η φοροδιαφυγή είναι νομικά και ηθικά κολάσιμη. Το κακό όμως γίνεται και στις δύο περιπτώσεις. Ειδικά σήμερα, που η χώρα έχει περισσότερο από ποτέ την ανάγκη να μειώσει το μέγεθος της παραοικονομίας και να περιορίσει ουσιαστικά τα μεγέθη της φοροδιαφυγής, αυξάνοντας τα δημόσια έσοδα χωρίς την επιβολή άλλων φοροεισπρακτικών μέτρων, ελαφρύνοντας παράλληλα το πρόγραμμα λιτότητας και περικοπής δαπανών.

Η μελέτης της φοροδιαφυγής αποτελεί το μεγαλύτερο δημοσιονομικό πρόβλημα στη χώρα μας. Ως σπουδαιότερα προβλήματα εντοπίζονται οι βασικές αδυναμίες του φορολογικού συστήματος, όπως η πολυνομία και ασάφειες διατάξεων, η ανεπαρκής και αναποτελεσματική οργάνωση των αρμόδιων υπηρεσιών, και οι συχνές ρυθμίσεις των οφειλόμενων φορών που συντείνουν στη διάβρωση του φορολογικής συνείδησης και χαλάρωση της φορολογικής ηθικής.

1. Η ίδια η διάρθρωση της Ελληνικής οικονομίας, όπου το 59% του πληθυσμού είναι μισθωτοί (έναντι το 80% στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες), ενώ το ποσοστό των αγροτών αγγίζει το 28% και είναι το υψηλότερο του ΟΟΣΑ. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει τη δυνατότητα εκτεταμένης φοροδιαφυγής, καθώς στον αγροτικό τομέα λόγω της εξαιρετικά ευνοϊκής μεταχείρισης του αγροτικού εισοδήματος το μέγεθος της φοροδιαφυγής παρατηρείται εξαιρετικά υψηλό. Παράλληλα, προκύπτει από την επεξεργασία των φορολογικών δηλώσεων ότι οι μισθωτοί δηλώνουν πολύ μεγαλύτερα εισοδήματα από τις άλλες κατηγορίες φορολογούμενων, ενώ οι έμποροι και βιοτέχνες δηλώνουν χαμηλότερα των συνταξιούχων. (Επιτροπή Οικονομικών και Νομισματικών Θεμάτων,2008).

2.Μια προσέγγιση που επιχειρεί ο Κορομηλάς Γ. σ'ένα άρθρο του είναι η ουσιαστική απλοποίηση του φορολογικού συστήματος, με το κλείσιμο όλων των παραθύρων που δίνουν τη δυνατότητα φοροαποφυγής (ειδικά από τους οικονομικά ισχυρότερους δημιουργώντας κατ' επέκταση κοινωνική αδικία). Συγκεκριμένα προτείνει να οικοδομηθεί ένα νέο σύστημα «πόθεν έσχες», και με μια σειρά άλλων μέτρων που θα στοχεύουν στη σταθεροποίηση του φορολογικού συστήματος, το οποίο θα αντικαταστήσει τα υφιστάμενα τεκμήρια απόκτησης περιουσιακών στοιχείων και διαβίωσης.

Διάφοροι υποστηρίζουν ότι η βασικότερη αιτία της φοροδιαφυγής εστιάζεται κυρίως στη συμμετοχή των οργάνων της πολιτείας στη διαφθορά (όπως η απόκτηση πλούτου ο οποίος δεν δηλώνεται), αναφέροντας ως παράδειγμα την αμφισβήτηση από τον Αριστοτέλη του θεσμού των «εφόρων» στην Σπάρτη κατά την αρχαιότητα. Η αμφισβήτησή του αυτή τονίζει ότι η συγκέντρωση της όποιας εξουσίας στα χέρια των λίγων ενισχύει περισσότερο τη διαφθορά. Μια ακόμα βασική αιτία είναι το υφιστάμενο φορολογικό σύστημα, το οποίο δεν είναι κοινωνικά δίκαιο, αφήνοντας παραθυράκια που εύκολα μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι οικονομικά ισχυρότεροι με το πρόσχημα «ό,τι είναι νόμιμο είναι και ηθικό», κατά συνέπεια να έχουμε την αύξηση της φοροδιαφυγής και να αδικούνται οι νομοταγείς πολίτες. (Κορομηλά, 2009).

3. Τέλος, η ακαδημαϊκή μελέτη του Αρταβάνη (2005), υποστηρίζει ότι η φοροδιαφυγή μένει άλυτη και ακμάζουσα στην Ελλάδα, επειδή η αδυναμία και η αδιαφορία του κρατικού μηχανισμού στον εντοπισμό των μη δηλωμένων εισοδημάτων συνδέεται άμεσα με το γεγονός ότι η πλειονότητα των βουλευτών ανήκει στα πέντε επαγγέλματα που είναι πρώτα στη φοροδιαφυγή. Εν κατακλείδι, για να είναι αποτελεσματικές όλες οι προαναφερθείσες ρυθμίσεις και μέτρα, θα πρέπει να εφαρμόζονται μεθοδικά, ακατάπανστα και απαρέγκλιτα.

3.3. Ο ρόλος των φορολογικών ελεγκτών και ποινές

Η φοροδιαφυγή , αποτελεί ένα φαινόμενο που οδηγεί σε σοβαρές κοινωνικές αδικίες (Κορομηλάς,2009). Αποτελεί και σοβαρότατο έγκλημα, όταν για παράδειγμα

εισπράττεται ο ΦΠΑ από τους καταναλωτές και δεν αποδίδεται στο Κράτος . Αυτό ισοδυναμεί με φοροκλοπή εις βάρος του καταναλωτή και του κοινωνικού κράτους. Με το Σχέδιο Νόμου για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και την ενίσχυση της φορολογικής δικαιοσύνης, η πολιτική μας φθάνει σε ένα κομβικό σημείο. Αποδεικνύεται έμπρακτα , ότι αντιμετωπίζουμε με πράξεις και όχι με ευχολόγια , όπως στο παρελθόν, τη φοροδιαφυγή (Επιτροπή Οικονομικών και Νομισματικών Θεμάτων, 2008).

Εφοριακοί και φορολογικοί ελεγκτές σε όλο τον κόσμο είναι καλά εκπαιδευμένοι και ικανοί επαγγελματίες, που στα πλαίσια των συνήθων αρμοδιοτήτων τους εξετάζουν τις οικονομικές σχέσεις, τις συναλλαγές και τα αρχεία εκατομμυρίων ατόμων, επιχειρήσεων και λοιπών φορολογουμένων. Ωστόσο, μπορεί να μην γνωρίζουν ποιες είναι οι τυπικές ενδείξεις πιθανής δωροδοκίας ή διαφθοράς, όπως επίσης και την ευθύνη αναφοράς τέτοιων υποψιών στις κατάλληλες αρχές επιβολής νόμου ή τις εισαγγελικές αρχές όταν εντοπίζουν πιθανή δωροδοκία ή διαφθορά. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να υπενθυμίσουμε στους εφοριακούς και φορολογικούς ελεγκτές ότι οι δωροδοκίες και άλλες πληρωμές σχετιζόμενες με τη διαφθορά δεν είναι φορολογικά δεκτές (Κορομηλάς,2009).

Πρέπει να καθιερώνεται ειδικό καθεστώς ποινών σε σύγκριση με τις ποινές που θα επιβάλλονταν εάν οι παραβάσεις αυτές αποκαλύπτονταν μετά τον έλεγχο το οποίο θα ισχύει στην περίπτωση που οι φορολογούμενοι θα δηλώσουν οι ίδιοι τις παραβάσεις τους ή τις ενέργειές τους για τις οποίες δεν είναι απόλυτα βέβαιοι ότι είναι σύννομες , εντός συγκεκριμένης προθεσμίας από την ενημέρωσή τους ότι επίκειται έλεγχος (Κορομηλάς,2009).

Επιπλέον θα πρέπει να παρέχονται επιπλέον κίνητρα στους φορολογούμενους για τη συνεργασία τους στην αποκάλυψη φαινομένων διαφθοράς και να παρέχονται κίνητρα στους φορολογούμενους για τη λήψη αποδείξεων πληρωμής σε συγκεκριμένες κατηγορίες δαπανών τους.

Επίσης, καθιερώνεται η υποχρεωτική διοικητική επίλυση της διαφοράς πριν την προσφυγή στα δικαστήρια , με την προϋπόθεση ότι θα μπορεί να ζητηθεί συνολικός επανέλεγχος της επιχείρησης και όχι μόνο των σημείων που βρίσκονται στη διαδικασία της διοικητικής επίλυσης της διαφοράς .

Τα αποτελέσματα από τις διασταυρώσεις των στοιχείων θα αποστέλλονται απευθείας από τη Γ.Γ.Π.Σ. στους φορολογούμενους . Με το ειδοποιητήριο θα καλούνται οι φορολογούμενοι, να υποβάλλουν τις επόμενες ημέρες συμπληρωματική δήλωση. Παράλληλα, θα ενημερώνονται για τις προσαυξήσεις που θα συνεχίζουν να επιβάλλονται και στην περίπτωση που διαφωνούν , θα ενημερώνουν σχετικά με ένα , επισυναπτόμενο στο ειδοποιητήριο έντυπο , την αρμόδια Δ.Ο.Υ.

Πρέπει να διενεργούνται συχνότεροι έλεγχοι σε όσους έχουν εντοπισθεί ότι φοροδιαφεύγουν. Επίσης, καταρτίζονται δείκτες για την κατηγοριοποίηση των φορολογουμένων ανάλογα με την πιθανότητα φοροδιαφυγής και θα γίνονται διαφορετικής συχνότητας και ποιότητας φορολογικοί έλεγχοι για κάθε επιμέρους κατηγορία .

Μπορεί να δημιουργηθεί μία ομάδα επιστημονικής η οποία θα υπάγεται απευθείας στον Υπουργό (θεσμικά κατοχυρωμένη, στελέχη αυξημένων προσόντων, επιστημονικό αντικείμενο, εκπροσώπηση σε ομάδες εργασίας του ΟΟΣΑ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης)

Ένας ειδικός μηχανισμός στην Κεντρική Υπηρεσία για την παρακολούθηση των χρεών, δημιουργείται για τη συστηματική ενημέρωση των οφειλετών και την ανάληψη έργου προεργασίας για λογαριασμό των αρμόδιων Δ.Ο.Υ. (Βαβούρας,2004).

Για τους ελεγκτές θα υπάρχουν διαβαθμίσεις - εξειδικεύσεις με αντίστοιχη πιστοποίηση και διακριτικά τίτλου, που θα προσδίδουν κύρος και θα δημιουργούν συνθήκες άμιλλας ανάμεσα στους εφοριακούς υπαλλήλους. Στη Σχολή Επιμόρφωσης Υπαλλήλων Υπουργείου Οικονομικών υπάρχει υποχρεωτική εκπαίδευση των νέο-προσληφθέντων σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο και οι υπάλληλοι δεν θα αλλάζουν αντικείμενο εάν δεν έχουν κάποιο ελάχιστο χρόνο παραμονής στο αντικείμενο που έχουν εκπαιδευτεί. Καθιερώνεται η εκπαίδευση ως προϋπόθεση για προαγωγή (π.χ. να μην

αναλαμβάνει κανείς καθήκοντα προϊσταμένου, αν δεν έχει περάσει προηγουμένως από σενάριο διοίκησης).

Οι υπουργικές αποφάσεις συγχωνεύονται σε ενιαίο κείμενο με τις εκπιπτόμενες και μη εκπιπτόμενες δαπάνες και θα διανέμεται ένα σχετικό φυλλάδιο. Θα απευθυνθεί πρόσκληση σε κοινωνικούς εταίρους για τον εμπλουτισμό του καταλόγου αυτού .

Ο τρόπος ελέγχου των δηλώσεων αλλάζει σχετικά με το « πόθεν έσχες » των εργαζόμενων σε « ευαίσθητες » υπηρεσίες του Υπουργείου. (Κορομηλάς,2009). Επίσης, συστήνεται το Εθνικό Συμβούλιο για την Αντιμετώπιση της Φοροδιαφυγής, με τη συμμετοχή κοινωνικών εταίρων και εκπροσώπων πολιτικών κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή. Σκοπός του είναι η υποβολή εισηγήσεων για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, την υπόδειξη διατάξεων που δημιουργούν σύγχυση, την κατάργηση ή απλοποίηση διαδικασιών και την περιοδική επανεξέταση του συστήματος ποινών. Θα υποβάλλεται ετήσια έκθεση στη Βουλή με τον απολογισμό του ελεγκτικού έργου, την επαναξιολόγηση των φορολογικών απαλλαγών και λοιπών ειδικών φορολογικών ρυθμίσεων, καθώς και θα παρέχονται συναφών πληροφορίες.

Επιπλέον, τίθενται περιορισμοί στην απασχόληση ή συνεργασία συνταξιούχων εφοριακών με φορείς του ιδιωτικού τομέα, εάν δεν παρέλθει ένα χρονικό διάστημα από τη συνταξιοδότησή τους και περιορίζεται η ευχέρεια των φορολογικών ελεγκτών και επιτόπου φορολογικών αρχών να επιλέγουν τις υποθέσεις που ελέγχουν . Εφαρμόζεται η αρχή « άλλοι αποφασίζουν και άλλοι εκτελούν ». Τέλος, διαφοροποιείται το ύψος των ποινών σε περίπτωση υποτροπής.

3.4. Τρόποι αντιμετώπισης φοροδιαφυγής

Στην Ελλάδα λόγω της εκτεταμένης φοροδιαφυγής και παραοικονομίας που επικρατεί, το κράτος αδυνατεί να ανταποκριθεί και να ανταπεξέλθει στις ανάγκες και υποχρεώσεις του, με αποτέλεσμα να βαθύνεται περισσότερο η ύφεση στην οποία βρίσκεται η οικονομία. (Κορομηλάς,2009). Χρήζει άμεσης λήψης ορθών αποφάσεων,

ώστε να αντιμετωπιστούν και να περιορισθούν τα φαινόμενα αυτά, που έχουν αποκτήσει πλέον ενδημικό χαρακτήρα.

Σύμφωνα με το Εθνικό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής που εκπονήθηκε το 2011 από το Υπουργείο Οικονομικών, οι προτάσεις που διατυπώθηκαν για την αντιμετώπιση του φαινομένου, είναι οι εξής:

- Ο υποχρεωτικός λογιστικός προσδιορισμός του καθαρού εισοδήματος για όλες τις επιχειρήσεις με κατάργηση του ειδικού τρόπου προσδιορισμού και φορολογίας συγκεκριμένων επαγγελματικών ομάδων (ενοικιαζόμενα δωμάτια, αρχιτέκτονες, μηχανικοί, οικοδομικές επιχειρήσεις).
- Η καθιέρωση και τήρηση αυστηρά του «πόθεν έσχες» και διεύρυνση των «τεκμηρίων απόκτησης περιουσιακών στοιχείων» σε όλα τα φυσικά πρόσωπα με ειδική δήλωση που θα συνοποβάλλεται με την ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος και θα περιγράφονται αναλυτικά όλες οι αλλαγές στην περιουσιακή κατάσταση οι οποίες επήλθαν την προηγούμενη χρονιά.

Από την πλευρά του ο γενικός διευθυντής φορολογικού τμήματος της KPMG κ. Γ. Μαυραγάνης αναφέρθηκε στις αδυναμίες του φορολογικού συστήματος προτείνοντας με στόχο την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής την:

- Παρακολούθηση περιουσιακής εξέλιξης φυσικών προσώπων. Να κληθούν όλοι οι φορολογούμενοι να δηλώνουν κάθε χρόνο όλα τα κινητά περιουσιακά τους στοιχεία.
- Κατάργηση των απαλλαγών από το «πόθεν έσχες» που ισχύουν για μετοχές, έντοκα γραμμάτια, ομόλογα και αμοιβαία κεφάλαια.
- Ποινικές διώξεις και επιβολή ποινών φυλάκισης σε όσους διαπράττουν αδικήματα φοροδιαφυγής με ταυτόχρονη κατάργηση της διαδικασίας διοικητικής επίλυσης των φορολογικών διαφορών και του διοικητικού συμβιβασμού.
- Κατάργηση του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων.
- Αξιολόγηση των εφοριακών με βάση την εξέλιξη των υποθέσεων που ήλεγξαν (αν κατέπεσαν ή όχι στα δικαστήρια).

- Σύσταση σώματος εσωτερικού ελέγχου και διαφάνειας, στο υπουργείο Οικονομίας.

Οι προτάσεις πολιτικής που διατυπώνονται στο Οικονομικό Δελτίο του έτους 2011 από την Τράπεζα της Ελλάδος, για την αντιμετώπιση και επίλυση του προβλήματος, είναι οι παρακάτω:

1. Απλοποίηση της νομοθεσίας και εξορθολογισμός του ρυθμιστικού πλαισίου. Συγκεκριμένα, η απλούστευση της νομοθεσίας και η δημιουργία ενός ευέλικτου και ορθολογικού ρυθμιστικού πλαισίου με ταυτόχρονο περιορισμό των ερμηνευτικών εγκυκλίων. Επιπλέον, η βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ των φορολογικών αρχών και της δικαιοσύνης. Τέλος, την ενδυνάμωση του ποινικού σκέλους της διαδικασίας με επίσπευση της εκδίκασης φορολογικών υποθέσεων και αυστηρότερες και άμεσα εκτελούμενες ποινικές κυρώσεις.

2. Αναδιάρθρωση και κινητοποίηση της φορολογικής διοίκησης, σε επίπεδο τόσο ελεγκτικό όσο και εισπρακτικό. Σύμφωνα, λοιπόν, με την Τράπεζα της Ελλάδος, για να είναι ο έλεγχος αποτελεσματικός, θα πρέπει καταρχάς να είναι δυνατή η διασταύρωση και η διαχρονική παρακολούθηση των φορολογικών δεδομένων μέσα από ένα κεντρικό και ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα (αναφέρεται ως παράδειγμα το σύστημα Elenxis του Υπουργείου Οικονομικών). Επίσης, αναφέρει ως καταλυτικής σημασίας την εξάλειψη των περιπτώσεων αποδεδειγμένης διαφθοράς στο ελεγκτικό σώμα, καθώς και τον περιορισμό της προσωπικής επαφής μεταξύ φορολογούμενου και ελεγκτή.

Τα μέτρα τα οποία συμβάλλουν προς αυτή την κατεύθυνση είναι:

- i. Η απόλυση των ελεγκτών, οι οποίοι εμπλέκονται σε χρηματισμό, η απαγόρευση επαναπρόσληψής τους στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και η άμεση άσκηση ποινικής δίωξης.
- ii. Ο πλήρης διαχωρισμός των φοροελεγκτικών αρχών από τις φοροεισπρακτικές υπηρεσίες και η παρακολούθηση του έργου και των δύο από τρίτο, ανεξάρτητο σώμα.

iii. Ο περιορισμός του μεγάλου αριθμού των τοπικών εφοριών με ταυτόχρονη ενίσχυση των αρμοδιοτήτων των κεντρικών υπηρεσιών.

iv. Η πλήρης αυτοματοποίηση βασικών φορολογικών λειτουργιών, όπως η εγγραφή των φορολογουμένων και η παρακολούθηση της υποβολής δηλώσεων.

v. Η αυτοματοποίηση της απόδοσης του ΦΠΑ σε πραγματικό χρόνο (Real time).

3. Τέλος, προτείνει αλλαγή της φορολογικής νοοτροπίας και του συστήματος κινήτρων (Μανεσιώτης,2011). Με τη δέσμευση της πολιτείας για απαρέγκλιτη εφαρμογή του νόμου, η διαφάνεια ως προς τη χρήση των φόρων που συλλέχθηκαν και η σταδιακή βελτίωση των παρεχόμενων δημόσιων αγαθών θα μπορέσει να αποδείξει έμπρακτα την ανταποδοτική αξιοποίηση των φορολογικών εισπράξεων

προς όφελος των πολιτών. Αναφέρεται πως τον σημαντικότερο ρόλο στον προσδιορισμό της φορολογικής συμπεριφοράς ενός ατόμου διαδραματίζει η πιθανότητα εντοπισμού της φοροδιαφυγής και επιβολής ποινών.

Τέλος, σημειώνεται πως με την επικρατούσα κατάσταση της γενικής αίσθησης των πολιτών ότι υπάρχει εκτεταμένη διαφθορά και άνιση μεταχείριση των φορολογουμένων, η δίωξη και τιμωρία των μεγάλων φοροφυγάδων θα είχε σημαντικά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα μέσα από τον παραδειγματισμό και την απόδοση κοινωνικής δικαιοσύνης. (Κορομηλάς,2009). Και οι δυο προσεγγίσεις που έγιναν για τον περιορισμό και καταστολή της φοροδιαφυγής είναι αξιόλογες. Το μεν υπουργείο οικονομικών αναφέρεται πιο λεπτομερειακά, αριθμώντας τις πρακτικές και λειτουργίες που πρέπει να ακολουθηθούν, και η δε Τράπεζα της Ελλάδος διατυπώνει το πρόβλημα με την πιο ευρεία διάστασή του και επικεντρώνεται στα κύρια αίτια.

Κεφάλαιο 4^ο : ΦΟΡΟΑΠΑΛΛΑΓΗ

4.1 Ορισμός φοροαπαλλαγής

Η φοροαπαλλαγή είναι το ποσό που μπορεί ο φορολογούμενος να αφαιρέσει από το φορολογητέο εισόδημα του, εκπληρώνοντας πάντοτε ορισμένες προϋποθέσεις για να πραγματοποιηθεί η αφαίρεση αυτή. (Κορομηλάς,2009). Άλλες συνώνυμες έννοιες της φοροαπαλλαγής είναι η έκπτωση φόρου, ή φορολογικές ελαφρύνσεις. Οι απαλλαγές γενικά από την Φορολογία Εισοδήματος είναι περιορισμένης έκτασης και δεν εναντιώνονται σχετικά με την αρχή της καθολικότητας της φορολογίας. Θεσπίζονται για λόγους κοινωνικού συμφέροντος και απαριθμούνται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην υπάρχει πληθώρα απαλλαγών πέρα μόνο αυτών που αναφέρονται και υπάγονται στον Νόμο. Παράλληλα διακρίνονται σε προσωπικές απαλλαγές που στοχεύουν σε κρατικά συμφέροντα και σε πραγματικές απαλλαγές, όπου επιδιώκουν κοινωνικούς και οικονομικούς σκοπούς.

4.2 Ποιοι υπόκεινται σε φοροαπαλλαγές, νόμος 2238/1994

Από την Φορολογία Εισοδήματος απαλλάσσονται γενικά(Μανεσιώτης,2011):

- 1) Οι αλλοδαποί πρεσβευτές και οι διπλωματικοί αντιπρόσωποι και πράκτορες για το εισόδημα τους από μισθωτές υπηρεσίες, καθώς και για τα λοιπά εισοδήματα που αποκτούνται στην αλλοδαπή. Επιπλέον οι πρόξενοι και το κατώτερο προσωπικό των ξένων πρεσβειών , εφόσον έχουν την ιθαγένεια του αντιπροσωπευόμενου κράτους και αποκτούν εισόδημα στην Ελλάδα μόνο από μισθωτές υπηρεσίες. Απαραίτητη προϋπόθεση για να ισχύουν οι φοροαπαλλαγές στα ανωτέρω πρόσωπα είναι η κατοχή διπλωματικής ιδιότητας, ενώ η χορήγηση της φοροαπαλλαγής έχει απεριόριστη διάρκεια αφού τα πρόσωπα αυτά ασχολούνται με τις διεθνείς σχέσεις. (Κ.Φ.Ε. άρθρο 6, παρ. 1)
- 2) Οι συντάξεις καθώς και οποιαδήποτε μορφής περίθαλψης, οι οποίες παρέχονται σε θύματα πολέμου ή σε στρατιωτικούς που έπαθαν ατύχημα κατά την διάρκεια εκτέλεσης της υπηρεσίας τους. Απαραίτητη είναι η προϋπόθεση αυτή ώστε να τους χορηγηθούν οι φοροαπαλλαγές στο εισόδημα τους. Η διάρκεια της απαλλαγής αυτής είναι απεριόριστη αφού υπάγεται σε κοινωνική πολιτική. (Κ.Φ.Ε. άρθρο 6, παρ. 5 περ. α)
- 3) Απαλλάσσεται του φόρου απεριόριστα, η σύνταξη που καταβάλλεται σε ανάπηρους πολέμου ή σε οικογένειες θυμάτων πολέμου με βάση τα έτη υπηρεσίας τους στο Δημόσιο, κατά το ποσό της αναπηρικής σύνταξης την οποία θα ελάμβανε ο δικαιούχος αν δεν είχε παραιτηθεί από το δικαίωμα λήψης της με προϋπόθεση να συνταξιοδοτούνται από το Δημόσιο και να έχουν παραιτηθεί από την αναπηρική σύνταξη. (Κ.Φ.Ε. άρθρο 6, παρ. 5 περ. δ)
- 4) Τυφλοί και γενικά πρόσωπα που βρίσκονται διαρκώς σε κατάσταση που απαιτεί συνεχή επίβλεψη, περιποίηση και συμπαράσταση άλλων προσώπων(απόλυτος αναπηρία), απαραίτητη προϋπόθεση να του χορηγείται επίδομα ή προσαύξηση σύνταξης, ενώ έχει απεριόριστη διάρκεια φοροαπαλλαγής (Κ.Φ.Ε. άρθρο 6, παρ. 5 περ. ε)
- 5) Στις πολύτεκνες μητέρες με την ύπαρξη τουλάχιστον τριών παιδιών, απαλλάσσονται του φόρου, η ισόβια σύνταξη που καταβάλλεται σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 4 του

άρθρου 63 του ν. 1892/90 (ΦΕΚ Α' 101) με απεριόριστη διάρκεια φοροαπαλλαγής. (Κ.Φ.Ε. άρθρο 6, παρ. 5, περ. ζ) Ν. 3918/11 άρθρο 42 παρ. 1)

6) Απαλλάσσονται του φόρου οι μισθοί, συντάξεις που χορηγούνται σε πρόσωπα με αναπηρίες. Με προϋπόθεση να είναι ολικώς τυφλοί ή να έχουν βαριές κινητικές αναπηρίες άνω του 80%, ενώ η διάρκεια της φοροαπαλλαγής είναι απεριόριστη. (Κ.Φ.Ε. άρθρο 6 παρ. 5 περ. θ)

7) Αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και οπλίτες των Ενόπλων Δυνάμεων, των σωμάτων ασφαλείας, της πυροσβεστικής υπηρεσίας και του λιμενικού σώματος κ.λπ. Ιατροί, πληρώματα ασθενοφόρων και νοσηλευτικό προσωπικό του ΕΚΑΒ, που εκτελούν διατεταγμένη υπηρεσία με αεροπορικά μέσα. Απαλλάσσονται του φόρου από 1/1/2010 και κατά ποσοστό 65% τα ειδικά επιδόματα επικίνδυνης εργασίας με απεριόριστη διάρκεια φοροαπαλλαγής. (Κ.Φ.Ε. άρθρο 6, παρ. 5 περ. ιδ)

8) Απαλλάσσεται από το φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων, με απεριόριστη διάρκεια, το επίδομα ανεργίας που καταβάλλει ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) στους δικαιούχους ανέργους, με προϋπόθεση το άθροισμα των λοιπών εισοδημάτων του φορολογούμενου που φορολογούνται με τις γενικές διατάξεις να μην υπερβαίνει τα τριάντα χιλιάδες (30.000 €) ευρώ ετησίως. (Ν. 1545/85 άρθρο 14, Ν. 3842/2010 άρθρο 4 παρ.5)

9) Απαλλάσσονται απεριόριστα από το φόρο εισοδήματος, οι αποζημιώσεις των φοιτητών και σπουδαστών εφόσον πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση ενώ δεν υπόκεινται σε κρατήσεις ή εισφορές υπέρ του Δημοσίου ή φόρους. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι ο καθορισμός της αποζημίωσης με Κοινή Υπουργική Διάταξη. (Ν. 1566/85 (άρθρο 71, παρ. 4, περ. α) και Ν. 2327/95 (άρθρο 11 παρ. 4)

Από το εισόδημα από ακίνητα απαλλάσσονται(Κορομηλάς,2009):

1) Το τεκμαρτό εισόδημα που προκύπτει από παραχώρηση της χρήσης στο Δημόσιο ή σε νομικά πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, χωρίς αντάλλαγμα.

2) Το ετήσιο ακαθάριστο τεκμαρτό εισόδημα από την ιδιοκατοίκηση.

3) Το τεκμαρτό εισόδημα που προκύπτει από τη δωρεάν παραχώρηση της χρήσης κατοικίας εμβαδού μέχρι εκατό (200) τετραγωνικά μέτρα, από το γονέα που έχει την κυριότητα ή την επικαρπία αυτής προς τα τέκνα του ή από τα τέκνα που έχουν την κυριότητα ή την επικαρπία αυτής προς τους γονείς τους, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως κύρια κατοικία. (Κ.Φ.Ε. άρθρο 6, παρ. 2).

Από το εισόδημα από κινητές αξίες, απαλλάσσονται (Γκουμπανιτσάς,2012):

- 1) Οι τόκοι οποιασδήποτε μορφής κατάθεσης σε τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα ή το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, εφόσον η κατάθεση δεν είναι σε ευρώ και ο δικαιούχος είναι μόνιμος κάτοικος εξωτερικού.
- 2) Οι τόκοι εκούσιων καταθέσεων όψεως ή ταμιευτηρίου στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, εφόσον οι καταθέσεις αυτές δεν είναι σε ευρώ και ο δικαιούχος είναι μόνιμος κάτοικος εξωτερικού.
- 3) Οι τόκοι εθνικών δανείων που εκδίδονται με έντοκα γραμμάτια ή ομολογίες, εφόσον προβλέπεται η απαλλαγή από τον οικείο νόμο.
- 4) Οι τόκοι ενυπόθηκων δανείων αλλοδαπής, τα οποία παρέχονται από αλλοδαπούς με εγγραφή υποθήκης σε πλοία ελληνικής ιθαγένειας.
- 5) Οι τόκοι των ομολογιακών δανείων της Δημοσίας Επιχειρήσεως Ηλεκτρισμού και του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος, εφόσον προβλέπεται η απαλλαγή από τον οικείο νόμο.
- 6) Οι τόκοι των ομολογιακών δανείων που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων σε ευρώ ή συνάλλαγμα στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 8 του άρθρου 12.
- 7) Οι τόκοι των εκδιδόμενων ομολογιακών δανείων και η υπεραξία που τυχόν προκύπτει κατά την εξόφληση των ομολόγων με ρήτρα εξωτερικού συναλλάγματος ή ευρωπαϊκής νομισματικής μονάδας .

8) Τα μερίσματα από ιδρυτικούς τίτλους και μετοχές ημεδαπών ανώνυμων εταιριών που ασχολούνται με την εκμετάλλευση πλοίων των οποίων τα κέρδη υπόκεινται στον ειδικό φόρο πλοίων, όπως αυτός ισχύει κάθε φορά. Αν η ανώνυμη εταιρία παράλληλα με την εκμετάλλευση των πλοίων ασκεί και άλλες επιχειρήσεις τότε απαλλάσσεται από το φόρο ποσό μερίσματος ίσο με τη σχέση μεταξύ των ακαθάριστων εσόδων από την εκμετάλλευση των πλοίων και του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων της εταιρίας.

9) Τα κέρδη αμοιβαίων κεφαλαίων του Ν. 3283/2004 (ΦΕΚ 210 Α') και του Ν. 2778/1999 (ΦΕΚ 295 Α'), καθώς και η πρόσθετη αξία που αποκτούν οι μεριδιούχοι αυτών των αμοιβαίων κεφαλαίων από την εξαγορά των μεριδίων τους σε τιμή ανώτερη της τιμής κτήσης, επιφυλασσόμενων των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 33 του Ν. 3283/2004 και της παραγράφου 2 του άρθρου 20 του Ν. 2778/1999. Η πιο πάνω απαλλαγή ισχύει και για τα αμοιβαία κεφάλαια που είναι εγκατεστημένα σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε κράτος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου / Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΟΧ/ΕΖΕΣ).

10) Τα κεφαλαιακά κέρδη που προκύπτουν από την ανταλλαγή ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου ή εταιρικών ομολόγων με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου με άλλους τίτλους κατ εφαρμογή προγράμματος συμμετοχής στην αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους. (Κ.Φ.Ε. άρθρο 6, παρ. 3)

Από το καθαρό γεωργικό εισόδημα των κατά κύριο επάγγελμα αγροτών, απαλλάσσεται του φόρου ποσό χιλίων πεντακοσίων ευρώ (1.500 €) ή τριών χιλιάδων ευρώ (3.000 €) εφόσον τα πρόσωπα αυτά πήραν εξισωτικές αποζημιώσεις (Κορομηλάς, 2009). (Η εξισωτική αποζημίωση αφορά στην παροχή ενίσχυσης προς τους αγρότες των μειονεκτικών, ορεινών περιοχών και τους μετακινούμενους κτηνοτρόφους, ως αντιστάθμιση για τα προβλήματα που τους δημιουργούν τα μόνιμα φυσικά μειονεκτήματα των περιοχών τους.) Για τους νέους αγρότες τα παραπάνω ποσά προσαυξάνονται κατά 50 % τα πρώτα πέντε (5) χρόνια και κατά 25 % για τα επόμενα πέντε (5) χρόνια. Η απαλλαγή αυτή ισχύει με την προϋπόθεση ότι τα πρόσωπα αυτά θα εξακολουθήσουν να είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες για μια ακόμα δεκαετία. (Κ.Φ.Ε άρθρο 44 παρ. 1)

Από το εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις απαλλάσσονται(Μανεσιώτης,2011):

1) Τα κέρδη από την εκμετάλλευση πλοίων, επειδή υποβάλλονται σε ειδική φορολογική νομοθεσία.

2) Τα κέρδη φυσικών προσώπων και πολύ μικρών επιχειρήσεων, που εμπίπτουν στη Σύσταση 2003/361 /ΕΚ της Επιτροπής της 6ης Μαΐου 2003, από τη διάθεση παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας προς την εταιρεία «Δ.Ε.Η. Α.Ε». ή άλλο προμηθευτή, μετά από την ένταξη τους στο «Ειδικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων μέχρι δέκα (10) k w », κατόπιν απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, η οποία εκδίδεται σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 14 του ν. 3468/2006 (ΦΕΚ 8 Α').

3) Από 1ης Ιανουαρίου 2003 το ποσό της επιχορήγησης που καταβάλλεται στους νέους επαγγελματίες οι οποίοι υπάγονται στα προγράμματα απασχόλησης του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) τα της παραγράφου 9 του (άρθρου 29) του ν. 1262/1982(ΦΕΚ 70Α'). Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου ισχύουν και για τα ποσά των επιχορηγήσεων που καταβάλλονται στους νέους ελεύθερους επαγγελματίες. (Κ.Φ.Ε. άρθρο 6, παρ. 4)

Επίσης απαλλάσσονται από το φόρο(Κορομηλάς,2009):

α) Οι αμοιβές που καταβάλλει η Παγκόσμια Ένωση Αναπήρων Καλλιτεχνών (V.D.M.F.K.), στα μέλη της ζωγράφους με το πόδι και το στόμα, που είναι μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας, για την εργασία της ζωγραφικής που κάνουν, αμειβόμενοι αποκλειστικά από την Ένωση αυτή σε συνάλλαγμα.

β) Τα χρηματικά βραβεία που καταβάλλονται από το Δημόσιο ή την Ακαδημία Αθηνών ή τον Οργανισμό Μεγάλου Μουσικής Αθηνών, για τη βράβευση επιστημονικών, καλλιτεχνικών και πνευματικών γενικά επιδόσεων, καθώς και αυτά που απονέμονται από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αφού προκηρυχθεί νόμιμα σχετικός δημόσιος διαγωνισμός.

γ) Τα ποσά των υποτροφιών που καταβάλλονται σε όσους νόμιμα έλαβαν την υποτροφία από το Δημόσιο ή από τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή από τα ιδρύματα και από περιουσίες του Α.Ν. 2039/1939 (ΦΕΚ 455 Α'), εφόσον από αυτά αποδεδειγμένα επιδιώκονται σκοποί εθνωφελείς ή θρησκευτικοί ή φιλανθρωπικοί ή εκπαιδευτικοί ή καλλιτεχνικοί ή κοινωφελείς, ως και τα ποσά των υποτροφιών που παρέχονται σε Έλληνες υποτρόφους από ξένα κράτη ή αλλοδαπά ιδρύματα και οργανισμούς.

δ) Τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται στους αναγνωρισμένους πολιτικούς πρόσφυγες, σε αυτούς που διαμένουν προσωρινά στην Ελλάδα για ανθρωπιστικούς λόγους και σε όσους έχουν υποβάλει αίτηση για αναγνώριση προσφυγικής ιδιότητας, η οποία βρίσκεται στο στάδιο εξέτασης από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, από φορείς που υλοποιούν προγράμματα παροχής οικονομικής ενίσχυσης προσφύγων, τα οποία χρηματοδοτούνται από την Ύπατη Αρμοστεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ελληνικό Δημόσιο (Κ.Φ.Ε. άρθρο 6, παρ. 6).

Όπως έχει ήδη αναφερθεί παραπάνω, επιβάλλεται φόρος στο συνολικό καθαρό εισόδημα από κάθε πηγή, που αποκτάται από κάθε νομικό πρόσωπο, όπως αυτά αναφέρονται στο άρθρο 101 του Ν.2238/1994. Πιο συγκεκριμένα, στο φόρο υπόκεινται (Κορομηλάς,2009):

- 1) Οι ημεδαπές Ανώνυμες Εταιρίες, και Εταιρίες Περιορισμένης Ευθύνης.
- 2) Οι Δημόσιες και οι Δημοτικές επιχειρήσεις και εκμεταλλεύσεις κερδοσκοπικού χαρακτήρα.
- 3) Οι Συνεταιρισμοί που έχουν συσταθεί νομίμως καθώς και οι Ενώσεις τους.
- 4) Οι αλλοδαπές επιχειρήσεις που λειτουργούν με οποιοδήποτε τύπο εταιρίας, όπως και κάθε είδους αλλοδαποί οργανισμοί που στοχεύουν στην απόκτηση οικονομικών ωφελημάτων.
- 5) Οι ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρίες.
- 6) και τέλος, όλα τα ημεδαπά ή αλλοδαπά νομικά πρόσωπα δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου που διατηρούν οργανισμούς και ιδρύματα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Για τις πέντε πιο πάνω κατηγορίες, δηλαδή για Α.Ε, Ε.Π.Ε., Συνεταιρισμούς, Ενώσεις και Ι.Κ.Ε., ο χρόνος επιβολής του φόρου είναι κατά την διαχειριστική περίοδο η οποία λήγει μέσα στο χρονικό διάστημα από 1^η Αυγούστου του προηγούμενου ημερολογιακού έτους μέχρι και την 31^η Ιουλίου του οικείου οικονομικού έτους, ενώ για τα νομικά πρόσωπα δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου που διατηρούν οργανισμούς και

ιδρύματα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ο χρόνος επιβολής του φόρου ορίζεται κατά το αμέσως προηγούμενο ημερολογιακό έτος.

Σύμφωνα με το άρθρο 103 του ανωτέρου νόμου (Ν.2238/1994 ως και το Ν.4152/13) απαλλάσσονται των φόρων τα νομικά πρόσωπα τα οποία ανήκουν:

- 1) Στο Ελληνικό Δημόσιο συμπεριλαμβανομένου και των δημόσιων υπηρεσιών και λειτουργούν ως ειδικά ταμεία, οι δήμοι και οι κοινότητες, τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα και τα λοιπά δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης, αποχέτευσης, διαχείρισης απορριμμάτων, οι τοπικές ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων της Ελλάδος, οι Νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις καθώς και η Ένωση αυτών, καθώς και τα νοσοκομεία, βρεφοκομεία, κέντρα παιδικής μέριμνας και γηροκομεία που συνιστώνται από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, καθώς και τα Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα που λειτουργούν με την μορφή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, με εξαίρεση τα εισοδήματα από κινητές αξίες, τα οποία φορολογούνται με τις γενικές διατάξεις εκτός από αυτά που προέρχονται από τόκους καταθέσεων και δανείων του Ελληνικού Δημοσίου.
- 2) Τα τεκμαρτά εισοδήματα από οικοδομές που ανήκουν σε δημόσιες , δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις κερδοσκοπικού χαρακτήρα , με ή χωρίς νομική προσωπικότητα.
- 3) Τα τεκμαρτά εισοδήματα από ακίνητα που ανήκουν σε αναγνωρισμένα ξένα θρησκευόμενα ή δόγματα με προϋπόθεση να χρησιμοποιούνται ως τόποι λατρείας.
- 4) Τα ακίνητα της χερσονήσου του Άθω, από τη Μεγάλη Βίγλα και πέρα, η οποία αποτελεί την περιοχή του Αγίου Όρους, απαλλάσσονται λόγω και της συνταγματικής κατοχύρωσης του ειδικού καθεστώτος του (άρθρο 105 Συντάγματος της Ελλάδος).
- 5) Τα τεκμαρτά εισοδήματα από ακίνητα που ανήκουν σε ξένα κράτη και χρησιμοποιούνται ως προξενεία ή πρεσβείες τους.
- 6) Τα κέρδη από την εκμετάλλευση πλοίων υπό ελληνική σημαία που αποκτώνται από ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες, εταιρίες περιορισμένης ευθύνης, ιδιωτικές κεφαλαιουχικές

εταιρίες, συνεταιρισμούς ή ενώσεις συνεταιρισμών , όπου υπόκεινται στο ειδικό φόρο για τα πλοία.

7) Τα κέρδη από την εκμετάλλευση πλοίων υπό ξένη σημαία και αεροσκαφών που πραγματοποιούν στην Ελλάδα αλλοδαπές επιχειρήσεις.

8) Τα εισοδήματα που προέρχονται από κινητές αξίες, απαλλάσσονται των φόρων όπως έχουν αναφερθεί και παρατεθεί ανωτέρως.

4.3. Ορισμός φόρο αποφυγής

Η φοροαποφυγή είναι μία αποφυγή πληρωμής φόρων στο κράτος που μπορεί να γίνει αν κάποιος εκμεταλλευτεί κάποια παραθυράκια στο νόμο ώστε να πληρώσει εν τέλει λιγότερο φόρο. (Κορομηλάς,2009). Για παράδειγμα αν κάποιος έχει ένα ακίνητο και πρόκειται να πληρώσει φόρο 700 ευρώ, αν αυτό το μεταβιβάσει πχ στον αδερφό του, μπορεί λόγω της οικονομικής κατάστασης του αδερφού του ο φόρος για το συγκεκριμένο ακίνητο που ανήκει πλέον στον αδερφό του να είναι 400 ευρώ. Έτσι γλιτώνει στην ουσία 300 ευρώ και για την ακρίβεια δεν έκανε κάτι παράνομο, έκανε απλά μια μεταβίβαση.

Στόχος της είναι η μείωση της φορολογητέας ύλης ενός φυσικού ή νομικού προσώπου και αποσκοπεί στις μη καταβολές των οφειλόμενων φόρων (Βαβούρας,2004). Διαφέρει από την έννοια της Φοροδιαφυγής αφού ισορροπεί ανάμεσα στα πλαίσια ηθικού και νόμιμου. Επιπλέον, πραγματοποιείται στα πλαίσια ενός καλά μελετημένου φορολογικού σχεδιασμού, κατά τον οποίο δημιουργούνται διάφορα σενάρια και εναλλακτικές, μέχρι να προσδιοριστεί ο ελάχιστος δυνατός φόρος, συνήθως στα πλαίσια του νόμου (Γεωργακόπουλος, 1997). Περιλαμβάνει ενέργειες όπου σκοπό έχουν να μειώσουν την φορολογική επιβάρυνση πάντα μέσα στα πλαίσια κανονικής λειτουργίας της Φορολογικής Νομοθεσίας και του φορολογικού συστήματος, εκμεταλλευόμενοι τις διάφορες φορολογικές ελαφρύνσεις και φορολογικών κινήτρων, της μείωσης της προσφοράς εργασίας λόγω ύπαρξης φόρων καθώς και την αποφυγή κατανάλωσης αγαθών-προϊόντων που υπόκεινται σε φορολογία, σε επίπεδο μικρότερο από αυτό που είχε προβλέψει, ορίσει και επιβάλλει ο νομοθέτης κατά τον φορολογικό μηχανισμό.

Για να θεωρηθεί μια ενέργεια ως φοροαποφυγή, υποστηρίζεται ότι πρέπει να έχει τρία βασικά χαρακτηριστικά (Κορομηλάς, 2009).

Πρώτον, να διέπεται από το στοιχείο της ανειλικρίνειας, της πλαστότητας ή της εικονικότητας.

Δεύτερον, να έχει συντελεστεί στο πλαίσιο της εκμετάλλευσης των κενών, των ασαφειών και της κακής διατύπωσης της φορολογικής νομοθεσίας, ή διαφορετικά εκμετάλλευση δυνατοτήτων («παράθυρα»), οι οποίες δεν ήταν στην πρόθεση του νομοθέτη να παρασχεθούν. Να επισημανθεί, ότι το χαρακτηριστικό της εκμετάλλευσης δυνατοτήτων που δεν ήταν στις προθέσεις του νομοθέτη αποτελεί και το βασικό στοιχείο που διακρίνει την φοροαποφυγή από τον φορολογικό σχεδιασμό, ο οποίος θα παρουσιαστεί στην συνέχεια.

Τρίτον, να χαρακτηρίζεται από μυστικότητα ώστε να αποτραπεί η λήψη μέτρων εκ μέρους του νομοθέτη, για την πάταξη της φοροαποφυγής συνολικά αλλά κυρίως μέσω της εν λόγω ενέργειας

Κεφάλαιο 4^ο : ΥΠΕΡΑΚΤΙΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

5.1 Εισαγωγή στις υπεράκτιες εταιρείες

Υπεράκτια εταιρεία (αγγλικά: offshore company) ονομάζεται η οικονομική οντότητα που θεωρείται πως δημιουργήθηκε για ένα συγκεκριμένο σκοπό, συνήθως βραχυπρόθεσμο και δε διαπνέεται από την γενικά παραδεκτή αρχή του συνεχούς της επιχειρηματικής δραστηριότητας. (Γεωργακόπουλος, 1997). Συνήθως ο όρος αναφέρεται με σκοπό να υποδειχθούν οι επιχειρήσεις που ιδρύονται σε οικονομικά κέντρα με ένα πολύ χαμηλό επίπεδο φόρων, που συνήθως βρίσκονται κυρίως σε νησιά και συχνά παρομοιάζονται ως «φορολογικοί παράδεισοι». (Κορομηλάς, 2009).

Αυτές οι εταιρείες ιδρύονται προκειμένου ο ιδιοκτήτης ή ο δικαιούχος να πετύχει το μικρότερο δυνατό κόστος φορολόγησης των διεθνών δραστηριοτήτων του. Πολλές φορές, συνήθως αποτρεπτικά, αναπτύσσεται η άποψη ότι κάποιος από τους σκοπούς

ίδρυσης αυτών είναι η απόκρυψη οικονομικών εσόδων/κερδών, από παράνομες δραστηριότητες όπως π.χ. λαθρεμπόριο όπλων, ναρκωτικών κ.λπ. ή ακόμα και η ανακύκλωση βρώμικου χρήματος, που πράγματι μπορεί αυτό να συμβεί σε πολύ περιορισμένο βαθμό. Η όποια παραβατική δραστηριότητα δεν πραγματοποιείται στην έδρα των εταιρειών αυτών αλλά στις χώρες που αναπτύσσουν τις οικονομικές δραστηριότητές τους.

Στην πραγματικότητα, ακριβώς επειδή δεν είναι παράνομες, όλες οι πολυεθνικές έχουν ιδρύσει offshore εταιρείες σε χώρες με ηπιότερο φορολογικό καθεστώς, για μια πιο αποδεκτή φορολόγηση των κερδών τους. Υπάρχουν χώρες "φορολογικοί παράδεισοι" που βρίσκονται σε «μαύρη λίστα» των ελληνικών αλλά και των ευρωπαϊκών φορολογικών υπηρεσιών, και η εγκατάσταση και δραστηριότητα γραφείων offshore εταιρείας από τις χώρες αυτές ελέγχεται αναλόγως. (Μανεσιώτης, 2011).

Γενικά μία υπεράκτια εταιρεία μπορεί να αναφέρεται είτε ως εταιρεία ειδικού σκοπού, είτε ως θυγατρική εταιρεία, ή εταιρεία ενός ομίλου επιχειρήσεων, ή ακόμη και ως συγγενής επιχείρηση.

Ως εταιρεία off shore βάση του (Ν.3091/2002), λογίζεται η εταιρία αυτή που έχει την έδρα της σε αλλοδαπή χώρα και με βάση τη νομοθεσία της οποίας δραστηριοποιείται αποκλειστικά σε άλλες χώρες απολαμβάνει ιδιαίτερα ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης. Ενώ κατά κανόνα διαμεσολαβούν σε τριγωνικές συναλλαγές, όπου από άλλη χώρα αποστέλλονται τα εμπορεύματα και από άλλη τιμολογούνται. Παράλληλα για την ανεύρεση μιας "OFF SHORE", δηλώνεται ως έδρα της το λεγόμενο "BOX OFFICE", δηλαδή ένα γραμματοκιβώτιο στο Ταχυδρομείο. Οι off shore εταιρείες ιδρύονται σε περίπτωση που αγοράζει ή οικοδομεί κάποιος ένα ακίνητο. (Κορομηλάς, 2009).

Με την ίδρυση της εταιρείας αυτής, ο ιδιοκτήτης του ακινήτου έχει τα παρακάτω πλεονεκτήματα (Βαβούρας, 2004):

1) Ανωνυμία, όπου χρειάζεται στις περιπτώσεις που ο ιδιοκτήτης του ακινήτου δεν θέλει να πιαστεί στην τσιμπίδα του πόθεν έσχες γιατί τότε η αξία του ακινήτου θα φορολογηθεί ως εισόδημα. Καθώς και στις περιπτώσεις όπου πάρει διαζύγιο να διαφυλάξει το εν λόγω ακίνητο κατά την διανομή της οικογενειακής περιουσίας.

2) Αποφυγή του πόθεν έσχες, που διευκολύνει όσους έχουν λάβει εισοδήματα που είναι αφορολόγητα ή έχουν προέλθει από παράνομες δραστηριότητες.

3) Αποφυγή πληρωμής φόρου κληρονομιάς και μεταβίβαση ακινήτου, και για να πραγματοποιηθεί αυτό αρκεί να αλλάξουν χέρια οι μετοχές της , χωρίς φορολόγηση, στο εξωτερικό στην έδρα της. Οι διαδικασίες για την μεταβίβαση των μετοχών είναι απλές π.χ. τηλεφωνικώς, πράγμα που σημαίνει ότι η παράδοση στο νέο ιδιοκτήτη είναι απλή χωρίς διατυπώσεις.

4) Αποφυγή κατασχέσεων για χρέη, και αυτό γιατί δεν μπορεί να εντοπιστεί εύκολα ο ιδιοκτήτης μιας OFF SHORE εταιρίας.

5) Μη τήρηση βιβλίων και στοιχείων του ΚΒΣ , αφού δεν έχουν υποχρέωση να τηρούν βιβλία και στοιχεία στην Ελλάδα.

Υπάρχουν όμως και κάποια μειονεκτήματα(Κορομηλάς,2009):

- Συνήθως απαγορεύεται στις υπεράκτιες εταιρείες η διεξαγωγή εργασιών ή η διατήρηση των εργαζομένων στην δικαιοδοσία εντός της οποίας συστάθηκαν αν και αυτό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό στη δικαιοδοσία, στην οποία εντάσσονται και στο είδος της εταιρείας.

- Για κανονιστικούς λόγους, συχνά υπάρχουν ορισμένοι περιορισμοί σχετικά με το είδος της επιχείρησης, που μία υπεράκτια εταιρεία μπορεί να ασκεί ,χωρίς την ανάγκη για κάποια άδεια. Στην πράξη αυτό δεν είναι διαφορετικό από το εγχώριο εμπόριο, εφόσον η πλειοψηφία των τραπεζών έχουν υπεράκτιες δραστηριότητες και η πλειονότητα των ασφαλιστικών εταιρειών του κόσμου είναι υπεράκτιες εταιρείες εξαρτημένης ασφάλισης.

- Η δέουσα επιμέλεια σε έγκριτα υπεράκτια κέντρα τείνει να είναι πιο αυστηρή από τις περισσότερες εγχώριες περιοχές. Για παράδειγμα, για να ανοίξει κάποιος τραπεζικό λογαριασμό στο όνομα μιας υπεράκτιας εταιρείας, ώστε να συμμορφώνεται με τους σχετικούς κανονισμούς κατά του ξεπλύματος χρήματος, η τράπεζα θα απαιτεί κατά κανόνα τα έγγραφα επαλήθευσης της ταυτότητας από τους υπογράφοντες στο λογαριασμό και μπορεί να απαιτεί μία ή περισσότερες επαγγελματικές συστατικές επιστολές από έναν πληρεξούσιο, ένα λογιστή ή ακόμα και έναν τραπεζίτη που θα τον γνωρίζει.

Ορισμένες χώρες έχουν νομοθεσία τέτοια που καθιστά δύσκολη τη διεξαγωγή των εργασιών στις χώρες αυτές κατά τη χρησιμοποίηση μιας υπεράκτιας εταιρείας. Σε περίπτωση που ο μέτοχος της υπεράκτιας εταιρείας πεθάνει, είναι συνήθως απαραίτητο να έχει τη διαθήκη του εισηγμένη προς επικύρωση στην υπεράκτια δικαιοδοσία, η οποία μπορεί να προσθέσει στο κόστος, την καθυστέρηση και την ταλαιπωρία κατά τη διαχείριση περιουσίας του θανόντος (Μανεσιώτης,2011).

Οι κυριότερες χρήσεις των υπεράκτιων εταιρειών ((Κορομηλάς,2009).

Νόμιμες Χρήσεις

- Διεθνές εμπόριο, ιδίως όταν ο ιδιοκτήτης δεν έχει μόνιμη κατοικία.
- Προστασία των περιουσιακών στοιχείων.
- Δεσμευμένη ασφάλιση
- Καταχώριση θαλαμηγών
- Φόρο αποφυγή
- Προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας
- Προγραμματισμός διαδοχής
- Απόρρητο (μη ποινικές ασχολίες)

Παράνομες Χρήσεις

Ιστορικά, οι δραστηριότητες των υπεράκτιων εταιριών περιλαμβάνονταν δραστηριότητες που ήταν ή έχουν γίνει παράνομες. Σε αυτές περιλαμβάνονται:

- Η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας
- Η νομιμοποίηση εσόδων
- Η Φοροδιαφυγή

- Απάτες (περιλαμβανομένης της απάτης των επενδυτών)

- Προστασία από τις τρέχουσες ή μελλοντικές απαιτήσεις πιστωτών (συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών αρχών και των συζύγων).

5.2. Αντιδράσεις στη Χρήση των Υπεράκτιων Εταιρειών

Οι αντιδράσεις κατά των υπεράκτιων εταιριών επικεντρώνονται γύρω από τα εξής φαινόμενα που συνδέονται με τη λειτουργία τους (ΑΣΟΕΕ, 1984):

- 1) Τη φοροδιαφυγή.
- 2) Φόρο αποφυγή και διάβρωση της φορολογικής βάσης των αναπτυγμένων χωρών.
- 3) Το ξέπλυμα χρήματος .
- 4) Νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

5) Την επιρροή των υπεράκτιων εταιριών στην λειτουργία του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Φόρο αποφυγή- Φόρο διαφυγή και διάβρωση της φορολογικής βάσης των αναπτυγμένων χωρών

Τα αναπτυγμένα κράτη που πλήττονται περισσότερο από τη χρήση των υπεράκτιων εταιριών ως οχημάτων για φοροδιαφυγή, λαμβάνουν μέτρα για τον περιορισμό και την εξάλειψη των πλεονεκτημάτων που παρέχουν οι εταιρίες αυτές, τόσο σε νομοθετικό όσο και σε διοικητικό επίπεδο. (Κορομηλάς,2009). Σε επίπεδο της ΕΕ και συγκεκριμένα στα πλαίσια του Κώδικα Δεοντολογίας για την φορολογία των επιχειρήσεων, τα κράτη – μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σταματήσουν να παρέχουν και σταδιακά να περιορίσουν κάθε φορολογικό μέτρο που καθιερώνει σημαντικά χαμηλότερο επίπεδο φορολόγησης, συμπεριλαμβανομένης της μηδενικής φορολόγησης, σε σχέση με τα επίπεδα που ισχύουν κανονικά στο συγκεκριμένο κράτος – μέλος.

Το Ξέπλυμα Χρήματος – Νομιμοποίηση παράνομων εσόδων

Σε ότι αφορά μια πιθανή εμπλοκή των υπεράκτιων εταιριών στο ξέπλυμα χρήματος και στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες συνοπτικά θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ότι στην Ελλάδα το θέμα αυτό ρυθμίζει ο ν. 2331/1995 σύμφωνα με τον οποίο η κίνηση κεφαλαίων που πραγματοποιείται μέσω των υπεράκτιων εταιριών εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής και τους ελέγχους του νόμου αυτού.

Η Επιρροή των Υπεράκτιων Εταιριών στην Λειτουργία του Διεθνούς Χρήματος

Την επίδραση των υπεράκτιων κέντρων στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα μελετά το Financial Stability Forum , ένας Οργανισμός που έχει συσταθεί από το 1999 με

σκοπό την προώθηση της διεθνούς χρηματοοικονομικής σταθερότητας μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών και της διεθνούς συνεργασίας στο επίπεδο εποπτείας. (Κορομηλάς,2009). Ο πιο πάνω Οργανισμός έχει διαμορφώσει ένα κατάλογο 37 χωρών και περιοχών που λειτουργούν υπεράκτια κέντρα. Αυτές οι χώρες χωρίζονται σε συνεργάσιμες και μη ως προς τη συμμετοχή τους στη διαδικασία ελέγχου της νομοθεσίας και των κανονισμών τους και την αποδοχή προτάσεων του Οργανισμού.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα συμπεράσματα τα οποία θα ακολουθήσουν προκύπτουν περισσότερο για τα κομμάτι της φοροδιαφύγης παρα για τη φοροαπαλλαγή και την υπεράκτιες εταιρίες. Αυτό συμβαίνει καθώς μετά την έρευνα και την κατανήση των εννοιών προκύπτει πως η φοροδιαφυγή είναι ένα πρόβλημα που απαιτεί λύση , η φοροαπαλλαγή όμως και οι υπεράκτιες εταιρίες λειτουργούν ως νόμιμη διευκόλυνση απέναντι στο φορολογούμενο πολίτη και επιχειρημάτια.

Η φοροδιαφυγή αποτελεί ένα σημαντικότερο πρόβλημα για την Ελληνική οικονομία, το οποίο είναι πολύ δύσκολο να εκτιμηθεί. Με βάση το κριτήριο του κλάδου οικονομικής δραστηριότητας διαπιστώθηκε ότι η φοροδιαφυγή αφήνει έντονα τα ίχνη της σε κλάδους όπου δεν απαιτείται καταγραφή της οικονομικής δραστηριότητας είναι ευκολότερο να φοροδιαφύγουν και ότι το πολιτικό σύστημα εμφανίζεται να μη διαθέτει την πολιτική βούληση να αντιμετωπίσει το πρόβλημα, λόγω προσωπικών κινήτρων που σχετίζονται με τα επαγγέλματα που εκπροσωπούνται στο Κοινοβούλιο και τις ισχυρές επαγγελματικές τους ενώσεις.

Επίσης, η ύπαρξη συστημάτων ποινών αποτελεί απαραίτητο συμπλήρωμα κάθε φορολογικού συστήματος και να επιβάλλονται κυρώσεις όπου υπάρχει ανάγκη να επιτευχθεί συμμόρφωση. Με αυτόν τον τρόπο θα υποχωρήσει η διαφθορά και θα αρχίσει να ενισχύεται η ηθική. Θα πρέπει να τονίσουμε, τα μετρά που πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής, είναι όμοια με τα μετρά αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης. Αν υπάρχει πράγματι βούληση στα ανώτερα κυβερνητικά κλιμάκια για την φορολογική δικαιοσύνη το σύστημα ποινών θα λειτουργήσει αποτελεσματικά. Οι

υπεράκτιες εταιρίες συστήνονται πολύ γρήγορα, με χαμηλό κόστος , ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο και εξαιρετικά περιορισμένες διατυπώσεις. Η ανωνυμία του ιδιοκτήτη αποτελεί ένα από τα κεντρικά σημεία αναφοράς της θεωρίας των υπεράκτιων εταιριών και ταυτόχρονα δημιουργεί και ένα ευνοϊκό έδαφος για να διενεργούνται παράνομες εργασίες που καλύπτονται εξάίρετα πίσω από τον τίτλο των υπεράκτιων εταιριών και την νόμιμη φύση τους .

Στην Ελλάδα έχουν γίνει πολύ λίγες έρευνες για τη φοροδιαφυγή όπως και για τις υπεράκτιες εταιρίες . Τα επίπεδα φοροδιαφυγής στις περισσότερες εταιρείες κυμαίνονταν σε αρκετά μεγάλα ύψη, πράγμα το οποίο υποδηλώνει ότι ο έλεγχος, που ασκήθηκε από τις αρμόδιες οικονομικές αρχές, ή ήταν ελλιπής ή εξυπηρετούσε άλλους σκοπούς. Οι υπεράκτιες εταιρίες επίσης είναι μια συνδεδεμένη μορφή εταιρίας με πολιτικά συμφέροντα και «ξεπλύμα» χρηματος από μίζες για τα ελληνικά δεδομένα.

Προκειμένου να πετύχει η φορολογική συμμόρφωση και να μπορέσει το φοροεισπρακτικό σύστημα να ορθοποδήσει και να ανταπεξέλθει στις ανάγκες και υποχρεώσεις του, δεν θα πρέπει να στηριχτεί μόνο στους ελέγχους και στην αύξηση των φορολογικών συντελεστών. Για τη σωστή προσέγγιση και αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, πρέπει να ληφθούν υπόψη πάρα πολλά πράγματα. Θα πρέπει η προσέγγιση που θα πρέπει να γίνει για την επίλυση του προβλήματος να είναι πιο σφαιρική και να αναφέρεται σε όλους τους τομείς της οικονομίας.

Κάποια βήματα, που θα μπορούσε να ακολουθήσει η κυβέρνηση, για να καταφέρει να περιορίσει σε μεγάλο βαθμό το φαινόμενο της φοροδιαφυγής είναι:

- Δικαιότερη νομοθεσία.
- Εξασφάλιση της κοινωνικής ισότητας με δίκαιο φορολογικό σύστημα.
- Δικαιοσύνη αντικειμενική και αδέκαστη.
- Εξάλειψη της διαφθοράς του κράτους με απρόσκοπτη λειτουργία της δικαιοσύνης και επιβολή ποινών και κυρώσεων, όπου προκύπτουν ευθύνες .
- Καλύτερες υπηρεσίες του κράτους προς τον πολίτη και τις επιχειρήσεις.

- Δημιουργία φορολογικής συνείδησης μέσω της παιδείας.
- Κίνητρα σε φορολογούμενους και επιχειρήσεις για την δημιουργία ευνοϊκότερου κλίματος.

Τα μέτρα για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής θα πρέπει να γίνουν εντονότερα και να σταματήσει επιτέλους η κοινωνική αδικία. Μία αποτελεσματική λύση για την αντιμετώπιση του προβλήματος από όλα τα κράτη είναι η διενέργεια αποτελεσματικών και τακτικών ελέγχων.

Η κυβέρνηση δαπανά τεράστια ποσά σε ελέγχους, υπαλλήλους, επιδόματα και πολλά ακόμα άλλα, χωρίς να έχει αναλογιστεί πόσο περισσότερο κοστίζουν αυτές οι πολιτικές σε σχέση με αυτά που πραγματικά αποδίδουν. Η στρατηγική της πρέπει να βασίζεται σε μακροχρόνια σχέδια. Δυστυχώς οι λύσεις για τη βαριά οικονομική κρίση που διανύουμε, είναι βραχυχρόνιες και μη αναπτυξιακές με αποτέλεσμα η χώρα να βυθίζεται ακόμα περισσότερο στην ύφεση και στη στασιμότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βασιλατος Ε. (2007)*Προβλήματα της Ελληνικής Οικονομίας*, Αθήνα: ΑΣΟΕΕ

Βαβούρας, Ι.Σ. , Μανωλάς Γ. (2004), *Η Παραοικονομία στην Ελλάδα και τον Κόσμο*, Αθήνα : Εκδόσεις Παπαζήσης

Γεωργακόπουλος, Θ. (1997). *Εισαγωγή στη δημόσια οικονομική*. Αθήνα: Εκδόσεις Ε. Μπένου.

Επιτροπή Οικονομικών και Νομισματικών Θεμάτων, (2008), «*Σχέδιο Έκθεσης Για την Καταπολέμηση της Φοροδιαφυγής*». Αθήνα : Εκδοσεις Κριτική

Καδίτη, Ε. , Νίτση Ε.(2011), *Αξιολόγηση της φορολογικής μεταρρύθμισης του 2010*, Αθήνα : Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών

Καλυβιανάκης, Μ., (1993), «Φορολογικό καθεστώς, παραοικονομία και φοροδιαφυγή στην Ελλάδα», Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών – Αθήνα : εκδόσεις Παπαζήσης.

Κορομηλάς Γ., (2009). “Φοροδιαφυγή: Αιτίες και αντιμετώπιση” , *ΗΜΕΡΗΣΙΑ*.

Μανεσιώτης Μ., (2011), «Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, τα δημόσια οικονομικά στην Ελλάδα, το οικονομικό». Αθήνα : IOBE

Παυλόπουλος Π., (1987), «Η παραοικονομία στην Ελλάδα: Μία πρώτη ποσοτική οριοθέτηση», Αθήνα :IOBE.

Τάτσος Ν., (2001), *Η παραοικονομία και φοροδιαφυγή στην Ελλάδα*, , Αθήνα:εκδόσεις Παπαζήσης.

Ηλεκτρονικές Πηγές:

Βασαρδάνη Μ. *Οικονομικό Δελτίο Τεύχος 35, 2011*. Τράπεζα της Ελλάδος, στην ιστοσελίδα:<http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/oikodelt201106.pdf>

Ανακτήθηκε Ιουνιο 2011

Γκουμπανιτσάς Γ . (2011) , *Οικονομική ανάλυση του φαινομένου της φοροδιαφυγής*
<http://old.phs.uoa.gr/~ahatzis/Goubanitsas.doc>.

Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2011

Αρταβανης Ν . (2009) ,*Φοροδιαφυγη στα διαφορα επαγγελματα* , στην ιστοσελιδα
<http://www.euro2day.gr/news/economy/124/articles/720376/Article.aspx>

Ανακτηθηκε 6 Νοεμβριου 2011